

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Nr ewid.: 149 /2004/P/04/077/KNO
KNO – 41000/2004

Informacja o wynikach kontroli zasięgu wychowania przedszkolnego

Warszawa

lipiec

2004 r.

Misją: *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość
o gospodarność i skuteczność w służbie
publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizją: *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się
powszechnym autorytetem najwyższy organ
kontroli państwowej, którego raporty będą
oczekiwanym i poszukiwanym źródłem
informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego:

Grzegorz Buczyński

Akceptuję:

Zbigniew Wesołowski
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Mirosław Sekuła

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, dnia lipca 2004 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	1
2. Podsumowanie wyników kontroli.....	2
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności.....	2
2.2. Synteza wyników kontroli.....	3
2.3. Uwagi końcowe i wnioski.....	8
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	9
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	9
3.2. Istotne ustalenia kontroli.....	17
3.2.1. Stan i struktura placówek wychowania przedszkolnego.....	17
3.2.2. Zasięg wychowania przedszkolnego.....	20
3.2.3. Ustalanie wysokości opłat za świadczenia placówek wychowania przedszkolnego.....	23
3.2.4. Finansowanie działalności placówek wychowania przedszkolnego.....	24
3.2.5. Przygotowanie gmin do wprowadzenia z dniem 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku sześciu lat.....	28
3.2.6. Nadzór gmin nad działalnością przedszkoli w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.....	29
3.2.7. Współdziałanie gmin z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny nad placówkami wychowania przedszkolnego.....	30
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli.....	31
4.1. Przygotowanie kontroli.....	31
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	31
5. Załączniki	
1. Wykaz skontrolowanych jednostek.	
2. Liczba dzieci w wieku 3–6 lat zameldowanych na terenie 40 skontrolowanych gmin w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.	
3. Liczba dzieci w wieku 3–6 lat zameldowanych na terenie 24 gmin wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.	
4. Liczba dzieci w wieku 3–6 lat zameldowanych na terenie 9 gmin miejsko- wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.	
5. Liczba dzieci w wieku 3–6 lat zameldowanych na terenie 7 gmin miejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.	
6. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 40 skontrolowanych gmin w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.	

7. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 24 gmin wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
8. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 9 gmin miejsko – wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
9. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 7 gmin miejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
10. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 40 skontrolowanych gmin oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
11. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 24 gmin wiejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
12. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 9 gmin miejsko – wiejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
13. Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 7 gmin miejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.
14. Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 40 skontrolowanych gmin w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r.
15. Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 24 gmin wiejskich w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r.
16. Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 9 gmin miejsko – wiejskich w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r.
17. Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 7 gmin miejskich w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r.
18. Wykaz ważniejszych normatywnych aktów prawnych.
19. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.

1. Wprowadzenie

Kontrola pn. „Zasięg wychowania przedszkolnego” (nr P/04/077) podjęta została z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli¹, w związku z wprowadzeniem od dnia 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego 6 – latków.

Celem kontroli było dokonanie oceny realizacji zadań własnych gmin związanych z zapewnieniem wychowania przedszkolnego, w tym przygotowania przedszkolnego 6 – latków oraz ocena:

- 1) stopnia upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci w wieku 3 - 6 lat,
- 2) zapewniania przez gminy dostępności do usług świadczonych przez placówki przedszkolne,
- 3) prawidłowości dotowania przez gminy przedszkoli prowadzonych przez organy i podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych,
- 4) przygotowania gmin do objęcia – począwszy od dnia 1 września 2004 r. – obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym wszystkich dzieci sześciolatków.

Kontrolą objęto 40 gmin, z tego 24 wiejskie, 9 miejsko–wiejskich i 7 miejskich. Ponadto kontrolę rozpoznawczą przeprowadzono w 2 gminach: wiejskiej i miejskiej.

Kontrole gmin przeprowadzone zostały z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, tj. pod kątem legalności, gospodarności i rzetelności.²

Kontrolą objęto okres lat 2002 – 2003 i projekty budżetów gmin na 2004r., a w zakresie organizacji placówek wychowania przedszkolnego – rok szkolny 2003/2004 oraz porównawczo rok szkolny 2002/2003.

Tematyka kontroli obejmowała:

- 1) stan, strukturę i zasięg funkcjonujących na terenie gminy placówek wychowania przedszkolnego oraz dostępność do ich usług,
- 2) ustalanie wysokości opłat za świadczenia placówek wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminę,
- 3) finansowanie działalności placówek wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminę oraz dotowanie przedszkoli prowadzonych przez organy i podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych,
- 4) przygotowanie gminy do wprowadzenia z dniem 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 6 lat,
- 5) nadzór gminy nad działalnością przedszkoli w zakresie spraw finansowych i administracyjnych oraz współdziałanie gminy z organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad placówkami wychowania przedszkolnego.

Kontrola została przeprowadzona w okresie od dnia 7 stycznia do dnia 31 marca 2004 r. przez Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego i Delegatury NIK w: Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie i Warszawie.

¹ Sugestię przeprowadzenia kontroli na powyższy temat zgłosiła Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP – Opinia nr 5 Komisji Do Spraw Kontroli Państwowej, uchwalona na posiedzeniu w dniu 27 sierpnia 2002 r. dla Prezydium Sejmu RP w sprawie propozycji tematów kontroli zgłoszonych przez komisje sejmowe do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli w 2003 r., przesłana przy piśmie Marszałka Sejmu RP do Prezesa NIK z dnia 11.09.2002 r. (znak: KCS – 1812-2-P/02).

² Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 ze zm.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania skontrolowanych gmin w zakresie zapewnienia dostępności do usług świadczonych przez placówki wychowania przedszkolnego, pomimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, które dotyczyły:

- 1) niezadowalającego nadzoru gmin nad działalnością placówek wychowania przedszkolnego w zakresie spraw finansowych i administracyjnych (dotyczyło to aż 32 skontrolowanych gmin, tj. 80,0%);**
- 2) niewystarczającego współdziałania gmin z organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad placówkami przedszkolnymi, tj. właściwym kuratorem oświaty (w 14 skontrolowanych gminach, tj. 35,0%);**
- 3) zaniedbań w organizacji pracy przedszkoli (w 16 gminach, tj. 40,0%);**
- 4) zaniżania dotacji dla przedszkoli niepublicznych w porównaniu do obowiązujących norm (w 6 spośród 11 skontrolowanych gmin, na terenie których były przedszkola niepubliczne, tj. 54,5%).**

W ostatnich kilkunastu latach zasięg wychowania przedszkolnego w kraju kształtował się na poziomie 50,0% liczby dzieci w wieku 3-6 lat (z niewielką tendencją wzrostową) i należał do najniższych spośród państw UE³. W dążeniu do zwiększenia tego wskaźnika należałoby rozszerzyć sieć placówek wychowania przedszkolnego (ewentualnie innych form opieki przedszkolnej), gdyż obecny ich stan nie zapewnia miejsc wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym oraz zachęcić rodziców do posyłania dzieci do przedszkoli.

Zasięg wychowania przedszkolnego w 40 skontrolowanych gminach wynosił 60,2% dzieci w wieku 3 – 6 lat w roku szkolnym 2003/2004. Wskaźnik ten był zróżnicowany od 40,4% w 24 gminach wiejskich do 72,9% w 7 gminach miejskich.

Wśród 15,8 tys. dzieci w wieku 3– 6 lat pozostających poza zasięgiem instytucjonalnego wychowania przedszkolnego zdecydowaną większość, bo 15,4 tys. stanowiły dzieci w wieku 3 – 5 lat. W ocenie NIK przyczynami niskiego zasięgu wychowania przedszkolnego były w szczególności: zbyt duża odległość miejsca zamieszkania dziecka od siedziby najbliższego przedszkola oraz wysoka - relatywnie do możliwości rodziców - odpłatność i inne koszty związane z uczęszczaniem dziecka do przedszkola.

Stan przygotowań skontrolowanych gmin do wprowadzenia z dniem 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 6 lat nie wykazywał zagrożenia realizacji tego zadania.

³ Według GUS zasięg wychowania przedszkolnego w Polsce obejmował: w 1990 r. – 48,1%, w 2000 r. – 51,1% i w 2002 r. – 52,3%. Średnio w krajach UE (przed rozszerzeniem) wskaźnik ten wynosił ok. 80,0%, a w niektórych dochodził do 100% (Belgia, Irlandia – ok. 100%, Francja, Włochy – ok. 98,0%).

2.2. Synteza wyników kontroli

1. Stwierdzono, że w skontrolowanych gminach wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2003/2004 objęto 60,2% dzieci w wieku 3 – 6 lat, co stanowiło wzrost o 2,1% w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik ten dla 6 – latków wynosił 96,1% (95,6% - poprzednio). Dla dzieci w wieku 3 – 5 lat był znacznie niższy i wynosił 47,5%⁴, a w skontrolowanych gminach wiejskich tylko 21,5%⁵, przy czym wskaźniki te były nieznacznie wyższe w relacji do poprzedniego roku szkolnego, odpowiednio - o 2,4% i 1,8%.

Ponad połowa dzieci w wieku 3 – 5 lat z ogółu skontrolowanych gmin oraz ok. 80,0% dzieci z gmin wiejskich pozostawała poza zasięgiem instytucjonalnego wychowania przedszkolnego, co w konsekwencji nie sprzyjało ich rozwojowi i zmniejszało szanse edukacyjne w przyszłości⁶ (str. 20 – 22 oraz załączniki nr 10 - 13).

W skontrolowanych latach szkolnych wskaźniki upowszechniania wychowania przedszkolnego zmniejszały się wraz z obniżaniem się wieku dziecka. W roku szkolnym 2003/2004 wychowaniem przedszkolnym objęto: 37,8% trzylatków (od 53,5% w gminach miejskich do 13,1% w gminach wiejskich), 56,1% pięcioletków (72,2% w gminach miejskich i 31,7% - wiejskich) oraz 96,0% sześciolatków (odpowiednio: 98,7% i 92,0%). Wskaźniki te były nieznacznie wyższe w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego.

2. **Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia nadzór gmin nad działalnością placówek wychowania przedszkolnego w zakresie spraw finansowych i administracyjnych (str. 29 - 30).**

Jedynie 8 gmin (20,0%) prawidłowo sprawowało nadzór w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. W gminach tych określono zasady nadzoru, zaplanowano i przeprowadzono kontrole w zakresie prawidłowości wydatkowania środków budżetowych, bhp, gospodarowania mieniem i organizacji placówek.

W pozostałych gminach sprawowany nadzór ograniczał się do zatwierdzania arkuszy organizacji placówek oświatowych (w jednej gminie stwierdzono przypadek niezatwierdzenia arkuszy). W 4 gminach ustalono zasady nadzoru, ale nie w pełni je realizowano.

3. **Niewystarczające było – w ocenie NIK - współdziałanie skontrolowanych gmin z organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad placówkami wychowania przedszkolnego (str. 30 - 31).**

Wszystkie skontrolowane gminy - przed zatwierdzeniem - przekazywały co prawda arkusze organizacji placówek wychowania przedszkolnego do zaopiniowania właściwemu kuratorowi oświaty, ale w 14 z nich (35,0% ogółu

⁴ W skali kraju wskaźnik ten wynosi ok. 36%.

⁵ W skali kraju wskaźnik ten wynosi ok. 16%.

⁶ „Edukacja przedszkolna w Polsce – szanse i zagrożenia” - Instytut Spraw Publicznych. Warszawa 2003 r.

skontrolowanych) współdziałanie z kuratorem ograniczało się jedynie do przekazywania tych arkuszy do zaopiniowania.

Jednocześnie stwierdzono, że w 5 gminach zatwierdzono arkusze organizacji placówek wychowania przedszkolnego bez uwzględnienia negatywnych uwag kuratorów, dotyczących przekroczenia limitu dzieci w oddziałach, przeznaczenia mniej niż 5 godzin dziennie na realizację podstawy programowej oraz łączenia zajęć sześciolatków z klasą pierwszą.

Stwierdzono również, że dwaj kuratorzy oświaty (świętokrzyski i mazowiecki) pozytywnie opiniowali arkusze organizacji placówek wychowania przedszkolnego, mimo ich niezgodności z ramowym statutem przedszkoli i szkół.

Mierzenie jakości pracy przedszkola i sporządzanie raportów przez kuratora oświaty miało miejsce w 10 gminach (na 40 skontrolowanych).

- 4. W części skontrolowanych gmin wiejskich (blisko 21,0%) sieć funkcjonujących na ich terenie placówek wychowania przedszkolnego ograniczona była wyłącznie do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, co uniemożliwiało instytucjonalne wychowanie przedszkolne dzieci młodszych w wieku 3 – 5 lat i zmniejszało ich szanse edukacyjne w przyszłości (str. 17 - 18).**

Z ustaleń kontroli wynika, że w 5 spośród 24 gmin wiejskich nie funkcjonowało żadne przedszkole, w związku z czym 1220 dzieci w wieku 3 – 5 lat (16,1% dzieci w tym wieku z 24 gmin wiejskich) w roku szkolnym 2002/2003 i 1130 dzieci (14,5%) w roku 2003/2004 z tych gmin pozbawionych było instytucjonalnego wychowania przedszkolnego realizowanego w przedszkolach; wychowanie przedszkolne ograniczało się do jednorocznego uczęszczania dzieci sześciolatków do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. Do oddziałów tych sporadycznie przyjmowano dzieci pięcioletnie, a w pojedynczych przypadkach także młodsze.

- 5. Wprawdzie w 39 na 40 skontrolowanych gmin wszystkie zgłoszone do przedszkoli dzieci znalazły w nich lub w klasach „zerowych” miejsce, jednak ustalenia kontroli wskazują, że ze względów ekonomicznych a także odległości miejsca zamieszkania dziecka od placówki wychowania przedszkolnego, rodzice nie zgłaszali do nich swoich dzieci. Stąd ok. 40,0% ogółu dzieci w wieku przedszkolnym w skontrolowanych gminach znajdowało się poza zasięgiem instytucjonalnego wychowania przedszkolnego.**

Z ustaleń kontroli wynika również, że sieć placówek wychowania przedszkolnego ulegała przekształceniom, tj. w części gmin – z powodu malejącej liczby dzieci i kosztów utrzymania – zlikwidowano przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach, a edukację sześciolatków przejmowały w coraz większym stopniu przedszkola niepubliczne i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (str. 17).

W okresie objętym kontrolą, tj. w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004 w 2 gminach zlikwidowano łącznie 7 przedszkoli (w tym 6 w Poznaniu) i w 3 gminach 3 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, jednocześnie w okresie tym utworzono w sumie 7 przedszkoli niepublicznych w 2 gminach (w tym 6 w Poznaniu) oraz 38 oddziałów przedszkolnych w szkołach w 3 gminach (w tym 32 w Poznaniu).

Występowała ponadto tendencja, szczególnie w gminach miejskich, polegająca na zwiększającym się udziale dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (o 7,4%) przy spadku liczby dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2003/2004 w stosunku do roku 2002/2003 w skali wszystkich skontrolowanych gmin - o 1,6% w gminach wiejskich i o 13,5% w gminach miejskich.

6. W ocenie NIK, stan przygotowania skontrolowanych gmin do wprowadzenia z dniem 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 6 lat nie stwarzał zagrożenia realizacji tego zadania (str. 28 - 29).

We wszystkich skontrolowanych gminach ustalono liczbę dzieci, które od 1 września 2004 r. objęte zostaną obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym – w sumie 9.927 osób (tj. o 270 mniej, niż wynosiła liczba dzieci 6 – letnich objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2003/2004).

W 24 skontrolowanych gminach ustalono, że dla 581 spośród 2.648 zameldowanych w tych gminach sześciolatków (tj. 21,5%) trzeba zapewnić dowożenie, gdyż ich droga do placówki wychowania przedszkolnego przekroczy 3 km. We wszystkich gminach zaplanowano środki na dowożenie dzieci. W połowie gmin opracowano projekty uchwał w sprawie sieci placówek wychowania przedszkolnego w związku z planowanym rocznym przygotowaniem przedszkolnym dzieci sześciolatków.

7. W części gmin postanowienia statutów przedszkoli i szkół nie odpowiadały obowiązującym wymaganiom określonym w ramowych statutach przedszkoli i szkół⁷ (str. 19 – 20).

Statuty zarówno części przedszkoli jak i szkół, w których działały oddziały przedszkolne w 16 gminach (40,0% ogółu skontrolowanych) nie odpowiadały normom określonym w ramowych statutach przedszkoli i szkół, tj. nie zawierały m. in. zasad: rekrutacji, odpłatności za przedszkole i wyżywienia pracowników, czasu zajęć w przedszkolu, określenia statusu prawnego – organizacyjnego placówki oraz zapisów dotyczących organizacji oddziałów przedszkolnych w szkołach - mimo faktycznego ich funkcjonowania.

W 11 gminach (27,5% ogółu skontrolowanych) nie zapewniono oddziałom przedszkolnym, do których uczęszczały dzieci sześciolatków zajęć

⁷ Załączniki Nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.).

w wymiarze co najmniej 5 godzin dziennie (25 godzin tygodniowo) na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

W 16 gminach (40% ogółu skontrolowanych) przekroczone były dopuszczalne limity dzieci w oddziale przedszkolnym, wynoszące 25 dzieci w oddziale.

- 8. Rady gmin na ogół prawidłowo i z uwzględnieniem możliwości finansowych rodziców ustalały wysokość opłat za świadczenia placówek wychowania przedszkolnego, mimo to z przeprowadzonych w trakcie kontroli badań ankietowych wynikało, że około połowa respondentów uważała, że wielkość opłat za przedszkole wnoszona przez rodziców uniemożliwiała posyłanie dzieci do przedszkola mniej zamożnym rodzinom (str. 23 – 24).**

Spośród 31 gmin prowadzących przedszkola publiczne – 28 gmin (tj. 90,0%) prawidłowo ustaliło - podejmując stosowne uchwały - opłaty stałe za świadczenia prowadzonych przez nie przedszkoli z uwzględnieniem bezpłatności nauczania i wychowania w zakresie co najmniej podstawy programowej, wynoszącej nie mniej niż 5 godzin dziennie.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 3 gminach, z tego w dwóch zobowiązano rodziców do opłaty za pobyt ich dzieci w przedszkolu trwający do 5 godzin dziennie oraz w jednej gminie, która nie podjęła uchwały w tej sprawie, pozostawiając decyzję dyrektorowi przedszkola.

- 9. Nie stwierdzono nieprawidłowości w finansowaniu działalności placówek wychowania przedszkolnego prowadzonych przez większość skontrolowanych gmin.**

Należy jednakże zwrócić uwagę na relatywnie mniejszy udział wydatków na placówki wychowania przedszkolnego w wydatkach na zadania oświatowe w gminach wiejskich w porównaniu do gmin miejskich (str. 24 - 28).

W roku 2003 na działalność placówek wychowania przedszkolnego w 40 skontrolowanych gminach wydatkowano 125.659,2 tys. zł (o blisko 11,0% więcej, niż w 2002 r.), co stanowiło 19,1% wydatków oświatowych tych gmin (w kwocie 659.299 tys. zł) i 7,5% ogólnych wydatków skontrolowanych gmin (w kwocie 1.679.072, 8 tys. zł).

Udział wydatków gmin na utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego w 2003 r. w wydatkach na zadania oświatowe wyniósł w skontrolowanych gminach wiejskich 9,9%, a w gminach miejskich 24,7%.

W projektach budżetów na rok 2004 skontrolowanych gmin wydatki na placówki przedszkolne zaplanowano w kwocie 127.210,3 tys. zł, co stanowiło 19,7% wydatków oświatowych (644.829,4 tys. zł) i 6,6% wydatków ogółem (1.920.136 tys. zł).

- 10. Jako działania nielegalne ocenić należy zaniżanie dotacji dla przedszkoli niepublicznych - w stosunku do norm określonych w art. 90 ust. 2b**

ustawy o systemie oświaty – w sześciu spośród jedenastu gmin, w których funkcjonowały przedszkola niepubliczne (str. 27).

11. Kontrola wykazała niewystarczającą, w porównaniu do potencjalnych potrzeb, liczbę placówek wychowania przedszkolnego w szczególności przedszkoli. Wynikało to głównie z ograniczonych możliwości finansowych gmin. W większości skontrolowanych gmin wydatki planowane dla przedszkoli wystarczały na pokrycie wynagrodzeń pracowników i w niewielkim stopniu na potrzeby rzeczowe tych placówek (str. 25 – 27).

Konieczność priorytowego finansowania szkół podstawowych i gimnazjów, powodowała szukanie oszczędności w wydatkach na prowadzenie przedszkoli. Przy średnim udziale ok. 19,0% wydatków na prowadzenie przedszkoli w wydatkach oświatowych skontrolowanych gmin, w skrajnych przypadkach udział ten wynosił ok. 3,0 – 4,0%.

12. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości finansowe na łączną kwotę 111.886 zł, z tego: 18.766 zł stanowiły środki wydatkowane z naruszeniem prawa, 39.902 zł – uszczuplenia w dochodach budżetów samorządowych, 53.218 zł – inne nieprawidłowości (str. 28).
13. Z przeprowadzonych w trakcie kontroli anonimowych badań ankietowych (ankiety wypełniło 2921 rodziców, którzy posyłali swoje dzieci do przedszkoli) wynikało, że placówki wychowania przedszkolnego w dużym stopniu spełniały oczekiwania rodziców, ponadto przeszło połowa ankietowanych skłonna była płacić za dodatkowe – nieobjęte podstawą programową - zajęcia dla swoich dzieci (str. 24).

Ocenę pozytywną przedszkolom wystawiło powyżej 90% wypełniających ankietę rodziców podkreślając m.in.: fachowość i zaangażowanie kadry, bardzo przyjazną atmosferę, różnorodność zajęć, ciekawe imprezy okolicznościowe.

Powyżej 60% respondentów skłonna jest - i to zarówno w gminach miejskich, jak i wiejskich - płacić za dodatkowe, nie objęte obowiązkowym programem, zajęcia dla swoich dzieci w przedszkolu. Wśród tych dodatkowych zajęć rodzice wymieniają: język angielski, rytmikę, ćwiczenia korekcyjne, zajęcia plastyczne i teatralne, naukę pływania na basenie, naukę gry na instrumencie, zajęcia z komputerem, ćwiczenia z logopedą.

2.2. Uwagi końcowe i wnioski

Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu – zdaniem NIK – powinno opracować i realizować program promujący rolę wychowania przedszkolnego w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci - szczególnie ze środowisk wiejskich oraz podnoszący wśród rodziców i władz gminnych świadomość znaczenia edukacji przedszkolnej w zwiększaniu szans edukacyjnych dzieci.

W celu wyeliminowania stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości, powinny być – w ocenie NIK - podjęte przez urzędy gmin stosowne działania, a mianowicie:

- 1) dostosowanie statutów przedszkoli publicznych do wymogów ramowego statutu przedszkola publicznego poprzez uwzględnienie w nich m. in.: czasu trwania zajęć, dziennego czasu pracy przeznaczonego na realizację podstawy programowej, zasad odpłatności za pobyt dzieci w przedszkolu, zasad rekrutacji,
- 2) utworzenie na terenie gminy przedszkola publicznego zapewniającego realizację wychowania przedszkolnego dzieciom w wieku 3-5 lat,
- 3) wykorzystanie w większym stopniu posiadanych przez gminę uprawnień do nadzoru w zakresie spraw finansowych i administracyjnych;
- 4) współdziałanie z kuratorem oświaty i wypełnianie jego zaleceń,
- 5) zapewnienie dotacji dla przedszkoli niepublicznych przysługującej na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 75% - ustalonych w budżecie gminy - wydatków bieżących ponoszonych na każdego ucznia w przedszkolach publicznych.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

1. W myśl art. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty - system oświaty obejmuje m.in. przedszkola, w tym z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkola specjalne. Przepisy § 5 ust. 6 ramowego statutu publicznej szkoły podstawowej⁸ stanowią, że oddziały przedszkolne realizujące program wychowania przedszkolnego mogą być tworzone także w szkołach podstawowych.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie oświaty przedszkola mogą być publiczne⁹ albo niepubliczne oraz mogą być zakładane i prowadzone przez :

- jednostkę samorządu terytorialnego,
- inną osobę prawną,
- osobę fizyczną.

W myśl art. 5 ust. 5 ustawy o systemie oświaty zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli, w tym z oddziałami integracyjnymi oraz przedszkoli specjalnych, należy do zadań własnych gmin. Sieć przedszkoli prowadzonych przez gminę ustala rada gminy (art. 14 a powołanej ustawy).

Przedszkole publiczne może też założyć inna niż gmina osoba prawna lub osoba fizyczna na podstawie zezwolenia właściwego organu gminy, wydanego po uzyskaniu pozytywnej opinii kuratora oświaty (art. 58 ust. 3 ustawy o systemie oświaty), a przedszkole niepubliczne - osoba prawna lub fizyczna po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez gminę (art. 82 ust. 1 powołanej ustawy)¹⁰.

2. Wychowanie przedszkolne obejmuje, w myśl art. 14 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, dzieci w wieku 3 – 6 lat.

W przypadku dzieci zakwalifikowanych do kształcenia specjalnego przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną, wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat, obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczony do końca roku szkolnego, w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat (art. 14 ust 1a powołanej ustawy).

Przepis art. 14 ust. 3 ustawy o systemie oświaty stanowi, że dziecko w wieku 6 lat ma prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego (rok zerowy). Realizacja tego uprawnienia jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy, zaś odmowa jego zrealizowania następuje w drodze decyzji (art. 14 ust. 4 ustawy o systemie oświaty).

⁸ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie ramowych statutów”.

⁹ Zgodnie z art. 6 ustawy o systemie oświaty przedszkolem publicznym jest przedszkole, które prowadzi bezpłatne nauczanie i wychowanie w zakresie co najmniej podstawy programowej wychowania przedszkolnego, przeprowadza rekrutację dzieci w oparciu o zasadę powszechnej dostępności i zatrudnia nauczycieli posiadających kwalifikacje określone w odrębnych przepisach.

¹⁰ W myśl przepisów art. 5c pkt 3 ustawy o systemie oświaty ww. zadania i kompetencje wykonuje w gminach wiejskich wójt, a w gminach miejskich burmistrz (prezydent miasta).

Organ gminy prowadzący ewidencję ludności jest obowiązany w ramach zadań własnych przysyłać właściwym dyrektorom szkół informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3 – 18 lat zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

3. Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli i szkół¹¹ - do przedszkoli w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci 6-letnie, dzieci matek lub ojców samotnie wychowujących dzieci, matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności bądź całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji, na podstawie odrębnych przepisów, a także dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych.

Podstawę działalności przedszkola publicznego stanowi statut przedszkola. Wymogi dotyczące statutu przedszkola publicznego określają przepisy art. 60 ust. 1 ustawy o systemie oświaty oraz przepisy rozporządzenia w sprawie ramowych statutow. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia statut publicznego przedszkola określa m.in.: nazwę przedszkola (§ 1); cele i zadania, sposób ich realizacji, sposób sprawowania opieki nad dziećmi, organizację zajęć dodatkowych (§ 2 ust. 1, 2, 2a, 3, 5); organizację przedszkola – liczbę oddziałów, liczbę dzieci w oddziale (§ 5 ust. 1, 2, 3, 4), szczegółowe zasady rekrutacji dzieci do przedszkola oraz ich prawa i obowiązki (§ 16 ust. 3).

Szczegółową organizację wychowania, nauczania i opieki w danym roku szkolnym określa arkusz organizacji przedszkola opracowany przez dyrektora przedszkola oraz zatwierdzony przez organ prowadzący (§ 8 ust. 1 ramowego statutu publicznego przedszkola). W arkuszu tym – zgodnie z przepisem § 8 ust. 2 ramowego statutu publicznego przedszkola - określa się w szczególności:

- czas pracy poszczególnych oddziałów,
- liczbę pracowników przedszkola, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze,
- ogólną liczbę godzin finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole.

Przedszkole realizuje podstawę programową zgodnie z przepisami zawartymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie podstawy programowej¹². Celem wychowania przedszkolnego prowadzonego w przedszkolach i w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi w relacjach ze środowiskiem społeczno – kulturowym i przyrodniczym.

¹¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli i szkół oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 97, poz. 1054 ze zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli i szkół”.

¹² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej”, zmiana z 2003 r. (Dz. U. Nr 210, poz. 2041).

4. Przepisy art. 14 ust. 5 ustawy o systemie oświaty pozostawiają ustalanie opłat za świadczenia prowadzonych przez gminę przedszkoli publicznych w gestii rady gminy, a w przypadku innych przedszkoli publicznych w gestii organów prowadzących te przedszkola. Swoboda kształtowania opłat jest ograniczona koniecznością uwzględnienia postanowień zawartych w art. 6 pkt 1 ustawy, dotyczących zapewnienia bezpłatnego nauczania i wychowania w zakresie co najmniej podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

Zgodnie z § 10 ust. 2 ramowego statutu publicznego przedszkola w statucie przedszkola powinny być określone:

- dzienny czas pracy przedszkola ustalony przez organ prowadzący na wniosek dyrektora przedszkola i rady przedszkola, w tym czas przeznaczony na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, nie krótszy niż 5 godzin dziennie,
- terminy przerw w pracy przedszkola ustalone przez organ prowadzący na wniosek dyrektora przedszkola i rady przedszkola,
- dodatkowe informacje o organizacji pracy przedszkola,
- zasady odpłatności za pobyt dzieci w przedszkolu i odpłatności za korzystanie z wyżywienia przez pracowników, ustalone przez organ prowadzący.

5. Gospodarka finansowa gmin oraz podległych im placówek przedszkolnych podlega przepisom ustawy o finansach publicznych¹³ oraz przepisom rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych¹⁴.

Publiczne przedszkola zakładane i prowadzone przez organy i podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych (w tym – jednostki samorządu terytorialnego) są jednostkami lub zakładami budżetowymi (art. 79 ust. 1 ustawy o systemie oświaty).

Przedszkola publiczne prowadzone przez inne organy prowadzą gospodarkę finansową według zasad określonych przez organ lub podmiot prowadzący przedszkole (art. 80 ust. 1).

5.1. Podstawą gospodarki finansowej przedszkoli będących jednostkami budżetowymi jest plan dochodów i wydatków, zwany planem finansowym (art. 18 ust.6 ustawy o finansach publicznych).

Przedszkola będące jednostkami budżetowymi mogą tworzyć środki specjalne (art. 79 ust. 2 ustawy o systemie oświaty) na zasadach określonych w art. 21 ust.1– 5 ustawy o finansach publicznych.

¹³ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.), zwana dalej „ustawą o finansach publicznych”.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz szczegółowych zasad i terminów rocznych rozliczeń i wpłat do budżetu przez zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (Dz. U. Nr122, poz. 1333), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych”.

5.2. Przedszkola publiczne prowadzone przez gminę i będące zakładami budżetowymi pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz z dotacji przewidzianej w budżecie gminy na zadania oświatowe (art. 79 ust. 1a ustawy o systemie oświaty), przy czym (w myśl art. 79 ust. 1b tej ustawy) nie ma tu zastosowania przepis art. 19 ust. 10 ustawy o finansach publicznych, ograniczający dotację dla zakładu budżetowego (z wyjątkiem dotacji inwestycyjnej) do 50% jego wydatków.

5.3. Do dnia 21 kwietnia 2003 r. wydatki na działalność placówek wychowania przedszkolnego były planowane i realizowane, zgodnie z rozporządzeniem z 2000 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów¹⁵, w dziale 801 - „Oświata i wychowanie” (rozdział 80104 - „Przedszkola przy szkołach podstawowych”) oraz w dziale 854 - „Edukacyjna opieka wychowawcza” (rozdział 85404 - „Przedszkola”, rozdział 85405 - „Przedszkola specjalne”). Obowiązujące w tej sprawie od dnia 22 kwietnia 2003 r. rozporządzenie¹⁶ określiło, iż ww. wydatki są planowane i realizowane w dziale 801 – „Oświata i wychowanie” (rozdział 80104 – „Przedszkola” i rozdział 80105 – „Przedszkola specjalne”), a do końca grudnia 2003 r. również w dziale 854 – „Edukacyjna opieka wychowawcza” (rozdział 85404 – „Przedszkola”, rozdział 85405 – „Przedszkola specjalne”).

W związku z tym, że prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym gmin (art. 5 ust. 5 ustawy o systemie oświaty) ich funkcjonowanie, w tym wynagrodzenie nauczycieli, finansowane są z dochodów własnych gmin. Źródła dochodów gminy zostały określone w art. 3-7 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹⁷. Budżet gminy jest uchwalany przez radę gminy (art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym)¹⁸.

W ramach części oświatowej subwencji ogólnej dla gmin (stanowiącej jedno ze źródeł dochodu) jako tzw. zadanie pozaszkolne finansowane jest tylko prowadzenie przedszkoli specjalnych, w tym oddziałów specjalnych w przedszkolach ogólnodostępnych (§ 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zasad podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2003)¹⁹.

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2000 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 59, poz. 688 ze zm.), obowiązujące do dnia 21 kwietnia 2003 r. i zwane dalej „rozporządzeniem z 2000 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów”.

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 59, poz. 688 ze zm.), w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków

¹⁷ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 ze zm.), zwana dalej „ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego”.

¹⁸ Ustawa o z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), zwana dalej „ustawą o samorządzie gminnym”.

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie zasad podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2003 (Dz. U. Nr 234, poz. 1966), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zasad podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jst”.

5.4. Zgodnie z art. 80 ust. 2 ustawy o systemie oświaty przedszkola publiczne prowadzone przez organy i podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych otrzymują na każdego ucznia z budżetu gminy dotację w wysokości równej wydatkom przewidzianym na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę. Dotacje dla przedszkoli niepublicznych, w tym specjalnych przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia, pod warunkiem że osoba prowadząca niepubliczne przedszkole poda organowi właściwemu do udzielenia dotacji planowaną liczbę uczniów nie później niż do 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji (art. 90 ust. 1 i ust. 2b).

Dotacje, zarówno dla przedszkoli publicznych jak i niepublicznych, są przekazywane w 12 częściach w terminie do ostatniego dnia każdego miesiąca (art. 80 ust. 3c i art. 90 ust. 3c). Rada gminy ustala tryb udzielania i rozliczania dotacji, uwzględniając w szczególności podstawę obliczenia dotacji i zakres danych, które powinny być zawarte we wniosku o udzielenie dotacji (art. 80 ust. 4 i art. 90 ust. 4).

6. Zgodnie z art. 34a ust. 1 ustawy o systemie oświaty organ prowadzący szkołę²⁰ lub placówkę sprawuje nadzór nad jej działalnością w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. Nadzorowi podlega w szczególności: prawidłowość dysponowania przyznanymi szkole lub placówce środkami budżetowymi oraz gospodarowania mieniem, przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i wychowanków, przestrzeganie przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki (art. 34a ust. 2 ww. ustawy).

7. Zgodnie z art. 31 pkt 1 ustawy o systemie oświaty kurator oświaty, w imieniu wojewody, sprawuje nadzór pedagogiczny m. in. nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami, znajdującymi się na obszarze danego województwa. W ramach prowadzonego nadzoru pedagogicznego, zgodnie z art. 33 ust. 7 i 8 ww. ustawy, w razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności szkoły i placówki, organ sprawujący nadzór pedagogiczny zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz może wydawać temu organowi zalecenia wynikające z czynności nadzoru. Natomiast gmina, nie posiadając uprawnień do sprawowania nadzoru pedagogicznego, może występować w sprawach dydaktyczno – wychowawczych i opiekuńczych z wnioskami do dyrektora szkoły lub placówki i organu sprawującego nadzór pedagogiczny; dyrektor lub organ, który otrzymał taki wniosek, jest obowiązany do udzielenia odpowiedzi w terminie 14 dni (art. 34 a ust. 4 ww. ustawy).

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą przepisy § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego²¹ określały,

²⁰ Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy o systemie oświaty przez szkołę (bez bliższego określenia) należy rozumieć także przedszkole.

²¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr

iż nadzór ten jest sprawowany w szczególności przez mierzenie jakości pracy szkół i placówek, polegające na zorganizowanym i systematycznym analizowaniu i ocenianiu stopnia spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań wynikających z jej zadań, z uwzględnieniem opinii uczniów, rodziców i nauczycieli. Do zadań kuratora oświaty - wykonywanych w ramach nadzoru pedagogicznego - należy m.in. planowanie, organizowanie i przeprowadzanie mierzenia jakości pracy szkół i placówek oraz sporządzanie na tej podstawie, nie rzadziej niż raz na 5 lat, raportów o jakości edukacji w szkole lub placówce (§ 2 ust. 1 pkt 2 i 3 powołanego rozporządzenia), a także współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie kreowania regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, zgodnej z polityką oświatową państwa (§ 2 ust.1 pkt 8).

Z dniem 1 września 2004 r. obowiązywać będzie nowe rozporządzenie w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego²².

8. Na podstawie ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. zmieniającej m.in. ustawę o systemie oświaty²³, od dnia 1 września 2004 r. wprowadzony zostaje obowiązek odbycia przez dziecko w wieku 6 lat rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej (art. 14 ust. 3 w brzmieniu ustalonym ustawą nowelizującą)²⁴. Zapewnienie warunków do spełniania tego obowiązku jest zadaniem własnym gminy (art. 14 ust. 4).

W myśl art. 14a ust. 1 – 4 ustawy o systemie oświaty od dnia 1 września 2004 r. do obowiązków gminy należy:

- ustalenie (przez radę gminy) sieci prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w taki sposób, aby wszystkie dzieci sześciolatnie zamieszkałe na obszarze gminy miały możliwość spełniania ww. obowiązku, a droga dziecka sześciolatniego z domu do najbliższego publicznego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej nie przekraczała 3 km ,

- jeżeli droga dziecka sześciolatniego z domu do najbliższego przedszkola lub oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka

67, poz. 759), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego”.

²² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 89, poz. 845), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego”.

²³ Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 137, poz.1304).

²⁴ Obowiązek ten rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 6 lat, a w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – z początkiem roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym dziecko rozpocznie spełnianie obowiązku szkolnego (art. 14 ust. 3a ustawy o systemie oświaty – po nowelizacji z dnia 27 czerwca 2003 r.).

lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice,

- obowiązkiem gminy jest zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom sześciolatni bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub ośrodka umożliwiającego dzieciom upośledzonym umysłowo w stopniu głębokim, a także dzieciom upośledzonym umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, albo zwrot kosztów przejazdu ucznia i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

Ustawa nowelizująca wprowadziła zasadę, że w przypadku uczniów niepełnosprawnych uczęszczających zarówno do przedszkoli publicznych prowadzonych przez podmioty i instytucje spoza sektora finansów publicznych, jak i przedszkoli niepublicznych dotacja przysługuje w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola i oddziału przedszkolnego w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostkę samorządu terytorialnego – pod warunkiem, że osoba prowadząca niepubliczne przedszkole poda organowi właściwemu do udzielania dotacji planowaną liczbę uczniów nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji (art. 80 ust. 2 i art. 90 ust. 2b).

Jeżeli do ww. przedszkoli uczęszczają uczniowie nie będący mieszkańcami gminy dotujących te przedszkola, gmina, której mieszkańcem jest ten uczeń, pokrywa koszty dotacji udzielonej zgodnie z obowiązującymi przepisami przez gminę dotującą przedszkole (art. 90 ust. 2c).

Zgodnie z ustawą nowelizującą organ prowadzący szkoły różnych typów lub placówki może je połączyć w zespół. Połączenie w zespół przedszkola ze szkołą podstawową albo z gimnazjum, wymaga pozytywnej opinii kuratora oświaty (art. 62 ust. 1 i ust. 5b).

9. Analiza danych statystycznych wskazuje, że wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego w kraju oscyluje wokół 50%, nieznacznie wzrastając w latach 1990 – 2002, co obrazuje poniższa tabela:

(w tysiącach)

Lata	Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat	Liczba objętych wych. przedszkolnym	% dzieci objętych wych. przedszkolnym
1990	2560,2	1231,9	48,1
2000	1731,2	885,4	51,1
2001	1649,6	848,5	51,4
2002	1607,4	840,5	52,3

Źródło: Zestawienie na podstawie danych GUS

Podkreślenia wymaga fakt, że o względnej powszechności wychowania przedszkolnego można mówić jedynie w odniesieniu do dzieci w wieku 6 lat, bowiem odsetek 6 – latków objętych tym wychowaniem wyniósł 95,4% w roku szkolnym

2000/2001 i 97,9% w roku następnym, przy czym w miastach wyniósł ok. 100%, na wsiach od 87,1% do 91,2%²⁵.

Wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego w Polsce należy do najniższych w Europie. W 1999 r. wskaźnik ten w krajach europejskich wynosił m. in. w: Norwegii – 100%, Szwajcarii i Włoszech – 98%, Hiszpanii – 78%, Portugalii – 60%. Należy też podkreślić, że w krajach tych występowała tendencja wzrostowa tej formy opieki²⁶.

W 2001 r. na działalność placówek wychowania przedszkolnego (przedszkola oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych) przeznaczono w naszym kraju 3.388,0 mln zł, a w 2002 r. - 3.423,6 mln zł, co w relacji do ogółu wydatków budżetowych gmin w tych latach stanowiło ok. 5%, a w relacji do wydatków oświatowych gmin ok. 13%²⁷.

W 1991 r. funkcjonowało w kraju 24.236 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, z tego 14.909 na wsi i 9.327 w mieście. Wychowaniem przedszkolnym objętych było 1.103 tys. dzieci, tj. 42,6% ogółu dzieci w wieku 3 – 6 lat. W 2002 r. w kraju było 17.206 placówek wychowania przedszkolnego (10.512 na wsi i 6.694 w miastach), do których uczęszczało 840,5 tys. dzieci, tj. 52,3% ogółu dzieci w wieku 3 – 6 lat. Pomimo znacznego zmniejszenia się w 2002 r. w porównaniu do 1991 r. liczby placówek wychowania przedszkolnego oraz ich wychowanków, wzrosły wydatki gmin na finansowanie tych placówek. Wydatkowana na ten cel w 2002 r. kwota 3423,6 mln zł była wyższa o 15,6% od kwoty wydatkowanej w 1991 r. (w cenach roku 2002 wynosiła 2.960,4 mln zł²⁸). Wydatki gmin średnio na wychowanka placówek wychowania przedszkolnego wynosiły w 1991 r. – 2684 zł (w cenach roku 2002), a w 2002 r. – 4073 zł, tj. o blisko 52% więcej²⁹.

W roku 2003 w kraju funkcjonowało 16.999 placówek wychowania przedszkolnego, tj. mniej o 207 w porównaniu do roku poprzedniego. W liczbie 16.999 placówek wychowania przedszkolnego było 7.865 przedszkoli i 9.134 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, przy czym liczba przedszkoli zmniejszyła się o 150, a liczba oddziałów przedszkolnych zwiększyła się o 57 w porównaniu do roku 2002. Wydatki gmin na funkcjonowanie tych placówek w roku

²⁵ Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2001 i Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2002

²⁶ „Edukacja przedszkolna w Polsce – szanse i zagrożenia” – op. cit.

²⁷ „Informacja o realizacji podstawowych zadań oraz budżetu w 2001 r. w zakresie oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz realizacji budżetu MENiS w części 30 oświata i wychowanie” (Warszawa, czerwiec 2002), „Informacja o realizacji podstawowych zadań oraz budżetu w 2002 r. w zakresie oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz realizacji budżetu MENiS w części 30 oświata i wychowanie” (Warszawa, czerwiec 2003).

²⁸ Wydatki bieżące budżetów gmin dotyczące przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w 1991 r. wynosiły 4625,6 mld zł, tj. 462,56 mln zł po denominacji. Kwota ta mnożona przez wskaźnik inflacji 6,4 daje 2960,4 mln zł – w cenach z 2002 r.

²⁹ „Informacja o realizacji podstawowych zadań oraz budżetu w 2002 r. w zakresie oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz o realizacji budżetu MENiS w części 30 – oświata i wychowanie (Warszawa, czerwiec 2003 r.).

2003 wyniosły 3.616,6 mln zł i były większe o 192,9 tys. zł, tj. o 5,3% od wydatków z roku 2002³⁰.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Stan i struktura placówek wychowania przedszkolnego.

1. W roku szkolnym 2002/2003 w 39 skontrolowanych gminach (wyłączając Poznań) funkcjonowało w sumie 110 przedszkoli, w tym 15 przedszkoli niepublicznych (tj. 13,6%) oraz 164 oddziały przedszkolne w 144 szkołach podstawowych. W bieżącym roku szkolnym funkcjonowało również 110 przedszkoli, w tym 16 przedszkoli niepublicznych (tj. 14,5% ogółu) oraz 164 oddziały przedszkolne w 144 szkołach podstawowych.

W Poznaniu w roku szkolnym 2002/2003 funkcjonowało w sumie 163 przedszkola (w tym 141 prowadziło miasto) oraz 32 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych. W bieżącym roku szkolnym wychowanie przedszkolne realizowane było w 161 przedszkolach, (w tym miasto prowadziło ich 135) oraz aż w 68 oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych.

- W okresie tym sieć placówek wychowania przedszkolnego w pozostałych 39 skontrolowanych gminach - uległa następującym zmianom: gmina Solec Zdrój (Woj. świętokrzyskie) zlikwidowała z dniem 31 sierpnia 2003 r., z powodu małej liczby dzieci przedszkole w Zborowie, natomiast w gminie Lesznowola (Woj. mazowieckie) z dniem 1.09.2003 r. rozpoczęło działalność przedszkole niepubliczne (piąte przedszkole niepubliczne w tej gminie), utworzono ponadto po 1 oddziale przedszkolnym w 3 gminach: Mniowie, Brwinowie i Lesznowoli oraz zlikwidowano po 1 oddziale przedszkolnym w 3 gminach: Zatory, Stąporków, Kock.
- Z końcem roku szkolnego 2003/2004 przestaną działać, również z powodu małej liczby dzieci, 3 przedszkola: 2 w gminie Korsze (Województwo warmińsko – mazurskie) i 1 w gminie Tarczyn (Woj. mazowieckie). Gmina Myślenice (Woj. małopolskie) w opracowanym w trakcie kontroli projekcie uchwały zawarła m. in. zamiar likwidacji 3 przedszkoli z dniem 31.08.2004 r. i w zamian utworzenie oddziałów przedszkolnych w szkołach oraz gmina Łęczna zamierza zlikwidować z końcem br. szkolnego oddział przedszkolny w Nowogrodzie (filia Przedszkola Nr 1 w Łęcznej) i 1 oddział przedszkolny w szkole.

2. W pięciu - spośród 40 skontrolowanych - gminach wiejskich³¹ nie było przedszkoli, a wychowanie przedszkolne ograniczało się do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

- Brak przedszkola Wójt gminy w Mniowie (Województwo świętokrzyskie) wyjaśnił następująco: „W związku z dużym bezrobociem występującym na terenie gminy np. w 2002 r. było 1527 a w 2003 r. 1584 osoby bezrobotne, co stanowiło w 2002 r. – 29,35%, a w 2003 r. – 30,44% liczby osób w wieku produkcyjnym, gmina nie otrzymywała wniosków od rodziców, którzy wyrażaliby chęć posyłania dzieci do przedszkoli. Dlatego też nie występowałem z propozycją do Rady Gminy o utworzenie przedszkoli na terenie gminy. Sytuacja ta powoduje, że zasięg

³⁰ „Informacja o realizacji podstawowych zadań oraz budżetu w 2003 r. w zakresie oświaty i wychowania, edukacyjnej opieki wychowawczej oraz o realizacji budżetu MENiS w części 30 – oświata i wychowanie (Warszawa, czerwiec 2004 r.).

³¹ Gminy w: Mniowie, Krzczonowie, Braniewie, Godkowie, Chmielniku.

wychowania przedszkolnego ogranicza się do edukacji dzieci w wieku 6 lat, które uczęszczają do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych”.

3. W 30 (tj. 75%) skontrolowanych gminach do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uczęszczali - oprócz sześciolatków - również dzieci młodsze w wieku 3 – 5 lat. W roku szkolnym 2002/2003 było ich 239, z tego 218 pięciolatków, 18 – czterolatków, 3 - trzylatków, i w roku następnym - 299, z tego odpowiednio: 267, 21 i 11. Spowodowane to było brakiem przedszkoli (np. w Krzczonowie) lub brakiem miejsc w przedszkolach (Zatory, Lipce Reymontowskie, Myślenice, Ryki, Świlcza).

W większości tych gmin (tj. w 24) przyjmowano tylko dzieci pięcioletnie, natomiast w sześciu gminach w oddziałach przedszkolnych w szkołach były również dzieci młodsze, w tym w 4 gminach przyjmowano nawet dzieci trzyletnie.

- Sytuacja taka miała miejsce w Lipcach Reymontowskich (w obydwu latach po 3 dzieci trzyletnich, 9 i 11 – czteroletnich, 13 i 18 pięcioletnich), w Świlczy (odpowiednio w 2 latach: 5 czterolatków, 22 pięciolatków i w roku 2003/2004 - 5 dzieci trzyletnich, 7 czteroletnich i 21 pięcioletnich), w Zatorach (w roku 2002/2003 - 4 trzylatków, 1 czterołatek 5 pięciolatków i w następnym roku odpowiednio: 1,8,5), w Myślenicach (w 2003/2004 roku -3 trzylatków, 1 czterołatek i 29 pięciolatków). W przedszkolach funkcjonujących w tych gminach wykorzystane były wszystkie miejsca.

4. W 9 gminach³² w związku z małą liczbą sześciolatków zajęcia oddziałów przedszkolnych łączone były z zajęciami klas pierwszych szkoły podstawowej.

Jedynie w 5 gminach³³ wychowanie przedszkolne odbywało się tylko w przedszkolach, nie było w nich oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

5. W przedszkolach w 5 gminach zorganizowano oddziały dla dzieci niepełnosprawnych, tj. w: Łęcznej - oddział integracyjny, Ozorkowie –2 oddziały integracyjne i 2 specjalne, Rykach – oddział integracyjny i w Szczytnie – oddział integracyjny. W Poznaniu natomiast wychowanie przedszkolne dla dzieci niepełnosprawnych prowadzone było głównie w placówkach niepublicznych: w 7 przedszkolach specjalnych, w 6 oddziałach integracyjnych, w 2 oddziałach specjalnych oraz w oddziałach przedszkolnych w szkołach (1 oddział integracyjny i 3 oddziały w publicznych specjalnych szkołach podstawowych).

6. Przedszkola niepubliczne funkcjonowały w 11 gminach (z Poznaniem)³⁴. Przedszkola te prowadzone były głównie przez osoby fizyczne, 3 przedszkola prowadziło Zgromadzenie Sióstr Służebniczek N.M.P. (w Cmolasie, Zagórze i Baranowie Sandomierskim), 1 - Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia (w Lesznowoli), 1- spółka (w Lesznowoli), 1 – Towarzystwo Edukacyjne im. Rudolfa Steinera (w Poznaniu).

³² 6 wiejskich: Zagnańsk, Tomice, Krzczonów, Chodel, Zatory, Cmolas i 3 miejsko – wiejskich: Stąporków, Zagórz, Baranów Sandomierski.

³³ W jednej miejsko – wiejskiej: Korszach i w czterech miejskich: Obrzycku, Szczytnie, Kamieńsku, Ozorkowie)

³⁴W: Łososinie Dolnej, Czerwonaku, Cmolasie, Lesznowoli, Kocku, Zagórze, Baranowie Sandomierskim, Brwinowie, Nowym Targu, Szczytnie i Poznaniu

7. W 16 gminach (40% ogółu skontrolowanych)³⁵ statuty części placówek wychowania przedszkolnego nie były dostosowane do ustalonych wymogów, tj. nie zawierały: zasad rekrutacji, zasad odpłatności za przedszkole, zasad wyżywienia pracowników, czasu zajęć w przedszkolu, określenia statusu prawnego – organizacyjnego placówki, postanowień w statutach szkół dotyczących organizacji oddziałów przedszkolnych - mimo faktycznego ich funkcjonowania.

8. W 11 gminach (27,5% ogółu skontrolowanych) nie zapewniono - w części placówek - oddziałom przedszkolnym dla dzieci sześciolletnich co najmniej 5 godzin dziennie na realizację podstawy programowej³⁶, co spowodowane było m. in. łączeniem oddziałów przedszkolnych z klasami pierwszymi, włączaniem do podstawy programowej zajęć z religii oraz brakiem środków finansowych.

- Wyjaśnienie w tej sprawie złożył m. in. Wójt gminy Zagnańsk: „Czas pracy oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych w szkołach podstawowych z Zachemiu, Umerze, Szafasie, Zagnańsku i Bełnie w roku szkolnym 2002/2003 wynosił 24 godziny. Na taką ilość godzin miały wpływ połączenia oddziału przedszkolnego z klasą pierwszą, w której obowiązkowy wymiar godzin wynosi 23. W roku szkolnym 2003/2004 przydzieliłem dodatkowe 10 godzin do dyspozycji dyrektora z przeznaczeniem na zorganizowanie zajęć lekcyjnych z uwagi na łączenie klas. Nauka w klasach łączonych podyktowana jest niższą demografią, który również dotknął moją gminę”.
- Podobną argumentację przytoczono w gminie Krzczonów: „W Szkole Podstawowej w Sobieskiej Woli liczba dzieci w każdym oddziale klasy I-IV oraz oddziale przedszkolnym nie przekracza 10 uczniów, w związku z tak małą liczbą oddziałami szkoła pracuje w systemie klas łączonych, oddział przedszkolny łączony jest z klasą pierwszą. Tygodniowa liczba godzin dla klasy I nie może być większa niż 23, dlatego tygodniowa liczba godzin dla oddziału przedszkolnego nie spełnia wymaganych 25 godzin”.

9. W 16 gminach (40% ogółu skontrolowanych) przekroczone były dopuszczalne limity, tj. 25 dzieci w oddziale przedszkolnym³⁷. Przekroczenie tych limitów uwarunkowane było przede wszystkim chęcią przyjęcia przez gminy wszystkich zgłaszanych przez rodziców dzieci, a organizowanie dodatkowych oddziałów wiązałoby się z dodatkowym obciążeniem finansowym.

- Ponadnormatywne przyjęcie – o 12 dzieci – m. in. w Przedszkolu w Miłkach Dyrektor Przedszkola wyjaśniła następująco: „Ponadnormatywna liczba przyjętych w roku szkolnym 2002/2003 dzieci do przedszkola, wynika przede wszystkim z uzyskania przez dotąd niepracujących rodziców zatrudnienia. Konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi w godzinach pracy oraz stosunkowo przystępna opłata za przedszkole, spowodowały zainteresowanie ofertą placówki. Rynek pracy na terenie gminy nie jest stabilny, toteż można uznać, że ma charakter sezonowości. W obecnym roku szkolnym ubiegłoroczni zatrudnieni przebywają na zasiłkach dla bezrobotnych i ma

³⁵ Solec Zdrój, Zagnańsk, Tomice, Krzczonów, Chodel, Braniewo, Opatówek, Ceglów, Lesznowola, Tarczyn, Wąchock, Stąporków, Myslenice, Korsze, Brwinów i Szczytno

³⁶W: Mniowie, Zagnańsku, Łososinie Dolnej, Tomicach, Krzczonowie, Chmielniku, Lesznowoli, Wąchocku, Stąporkowie, Opatówku i Zagórz.

³⁷ Zagnańsk, Lubień, Tomice, Gorzkowice, Miłki, Braniewo, Kościan, Lesznowola, Tarczyn, Myslenice, Łęczna, Korsze, Brwinów, Ryki, Szczytno, Obrzycko.

to natychmiast odzwierciedlenie w liczebności dzieci uczęszczających do przedszkola. Dodatkowo na większą niż zazwyczaj liczebność dzieci wpływ zapewne miały informacje o wprowadzeniu obowiązkowego wychowania przedszkolnego dla dzieci 6 – letnich”.

- Przekroczenie liczby miejsc w przedszkolach w Gminie Korsze (o 13 dzieci w Przedszkolu Miejskim Nr 1 i w Przedszkolu w Łankiejmach o 4 dzieci) Wójt gminy wyjaśnił następująco: (...), „Istnieje w przedszkolach zjawisko, obserwowane od wielu lat, że rodzice we wrześniu zapisują dziecko, a później z różnych względów dziecka do przedszkola nie wysyłają. (...) Teren Łankiejm charakteryzuje się bardzo wysokim wskaźnikiem bezrobocia, któremu towarzyszą różnorodne zjawiska patologiczne. W tej sytuacji dla każdego dziecka możliwość uczęszczania tworzy szansę lepszego, bardziej zrównoważonego rozwoju”.

3.2.2. Zasięg wychowania przedszkolnego

1. W roku szkolnym 2002/2003 wychowaniem przedszkolnym w 40 skontrolowanych gminach objęto w sumie 23.638 dzieci w wieku 3 – 6 lat, co stanowiło 58,2% ogółu dzieci w tym wieku, w roku następnym 23.947 dzieci, co stanowiło 60,2%. Oznaczało to również, że aż 16.995 dzieci w wieku przedszkolnym w roku 2002/2003 i 15.818 w bieżącym roku szkolnym, tj. odpowiednio 41,8% i 39,8% dzieci z tych gmin znajdowało się poza zasięgiem instytucjonalnego wychowania przedszkolnego.

Zasięg tego wychowania był o około 30% mniejszy w gminach wiejskich w porównaniu do gmin miejskich. Ilustruje to poniższa tabela.

Tabela nr 1: *Wskaźniki procentowe upowszechnienia wychowania przedszkolnego w skontrolowanych gminach w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004*

Gminy	2002/2003	2003/2004
Ogółem	58,2	60,2
Wiejskie	38,9	40,4
Miejsko - wiejskie	47,6	48,4
Miejskie	70,2	72,9

2. O wysokim wskaźniku upowszechnienia wychowania przedszkolnego można mówić jedynie w stosunku do dzieci sześciolletnich, gdyż wynosił on 95,6% w roku szkolnym 2002/2003 i 96,1% w roku następnym, przy czym był on wysoki zarówno w gminach miejskich, jak i wiejskich. Wskaźniki te w kolejno kontrolowanych latach przedstawione zostały w tabeli nr 2.

Tabela nr 2: *Wskaźniki procentowe upowszechniania wychowania przedszkolnego 6 – latków w skontrolowanych gminach w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.*

Gminy	2002/2003	2003/2004
Ogółem	95,6	96,1
Wiejskie	93,9	92,0
Miejsko - wiejskie	96,1	93,7
Miejskie	96,3	98,7

3. Znacznie niższy był wskaźnik wychowania przedszkolnego wśród dzieci w wieku 3 – 5 lat , wynosił bowiem 45,1% w roku szkolnym 2002/2003 i w roku 2003/2004 - 47,5%. Wskaźniki upowszechnienia wychowania przedszkolnego w skontrolowanych gminach w odniesieniu do dzieci w wieku 3-5 lat w poszczególnych gminach zawiera tabela nr 3.

Tabela nr 3: *Wskaźniki procentowe upowszechnienia wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3 – 5 lat w skontrolowanych gminach w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.*

Gminy	2002/2003	2003/2004
Ogółem	45,1	47,5
Wiejskie	19,7	21,5
Miejsko - wiejskie	29,6	31,8
Miejskie	61,1	63,9

4. Ponadto występowało zmniejszanie się tego wskaźnika wraz z wiekiem dziecka - im młodsze dziecko tym jego szanse na wczesną edukację w placówkach wychowania przedszkolnego były mniejsze, co ilustruje tabela .

Tabela nr 4: *Wskaźniki procentowe upowszechnienia wychowania przedszkolnego w poszczególnych rocznikach dzieci we wszystkich skontrolowanych gminach, w dwóch skontrolowanych latach szkolnych.*

Wiek	2002/2003	2003/2004
5 lat	51,7	56,5
4 lata	45,9	48,2
3 lata	37,0	37,8

5. Z ustaleń kontroli wynika, że dzieci w wieku 3 – 5 lat szczególnie z gmin wiejskich mają niewielką szansę na edukację przedszkolną w placówkach wychowania przedszkolnego, co przedstawia tabela nr 5.

Tabela nr 5: *Wskaźniki procentowe upowszechniania wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3 – 5 lat w poszczególnych gminach w dwóch skontrolowanych latach szkolnych.*

Wiek	2002/2003			2003/2004		
	G. wiejskie	G. miejsko – wiejskie	G. miejskie	G. wiejskie	G. miejsko – wiejskie	G. miejskie
5 lat	27,2	38,4	67,1	31,7	41,4	72,6
4 lata	19,5	28,3	62,9	19,5	31,5	66,2
3 lata	11,9	21,5	53,0	13,1	21,9	53,5

- Niski zasięg wychowania przedszkolnego wyjaśnił m. in. Burmistrz Stąporkowa (gmina w Woj. świętokrzyskim, do placówek w tej gminie uczęszczało 39,01% w roku szkolnym 2002/2003 i 40,06% w roku następnym dzieci w wieku 3 – 6 lat i oraz odpowiednio: 16,70% i 18,85% dzieci w wieku 3 – 5 lat): „Przyczyną niskiego zasięgu wychowania przedszkolnego dzieci w wieku od 3 do 6 lat na terenie miasta i gminy Stąporków jest wysoki wskaźnik bezrobocia w gminie, który w latach 2002 - 2003 utrzymywał się na poziomie 31%. Gmina nasza należy do gmin o wysokim bezrobociu i w związku z tym jest duże zubożenie społeczeństwa. Rodzice, którzy są w domu nie widzą potrzeby prowadzenia dzieci do przedszkola pomimo, że jest możliwość finansowania wyżywienia przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Większość rodzin w naszej gminie żyje z zasiłku dla bezrobotnych bądź z zasiłku z opieki społecznej”.

6. Wychowanie przedszkolne jest również zróżnicowane środowiskowo ze względu na rodzaj placówki wychowania przedszkolnego.

I tak ogółem w 40 skontrolowanych gminach w roku szkolnym 2002/2003 85,6% dzieci w wieku 3 – 6 lat uczęszczało do przedszkoli i 14,4% do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, w roku następnym nastąpiło zmniejszenie - o 2,9% - dzieci w przedszkolach i jednocześnie zwiększenie w oddziałach przedszkolnych w szkołach. Stan w tym zakresie w roku 2003/2004 wynosił odpowiednio 82,7% i 17,3%.

Mniej korzystne rozwiązanie organizacyjne odnotowano w gminach wiejskich, gdzie ponad 40% dzieci realizowało wychowanie przedszkolne w oddziałach przedszkolnych w szkołach. Szczegółowe wskaźniki w tym zakresie w dwóch kolejnych latach przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6: *Wskaźniki procentowe dotyczące uczęszczania dzieci do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w skontrolowanych gminach.*

Gminy	2002/2003		2003/2004	
	Przedszkola	Oddziały przedszkolne w szkołach	Przedszkola	Oddziały przedszkolne w szkołach
Ogółem	85,6	14,4	82,7	17,3
Wiejskie	59,5	40,5	59,8	40,2
Miejsko – wiejskie	80,4	19,6	81,9	18,1
Miejskie	93,5	6,5	88,8	11,2

3.2.3. Ustalanie wysokości opłat za świadczenia placówek wychowania przedszkolnego

1. Prawie wszystkie skontrolowane gminy, tj. 28 spośród 31(90,3%) prowadzących przedszkola publiczne³⁸ ustaliły – podejmując stosowne uchwały - opłaty za świadczenia prowadzonych przez nie przedszkoli z uwzględnieniem bezpłatności nauczania i wychowania w zakresie co najmniej podstawy programowej, wynoszącej nie mniej niż 5 godzin dziennie.

- W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 3 gminach: z tego w dwóch – (Obrzycko i Korsze) nie zapewniono bezpłatnego udziału dzieci w 5 – godzinnej podstawie programowej, ustalając opłaty za pobyt dzieci w przedszkolach do 5 godzin dziennie, odpowiednio 35 zł i 54 zł (poprzednio 45 zł) oraz w gminie Zatory, gdzie Rada nie podjęła uchwały w sprawie opłat za korzystanie z przedszkola, w związku z czym zasady odpłatności ustalił dyrektor placówki (w kwocie 10 zł).

2. Wielkość opłaty stałej była zróżnicowana, wahała się od kwoty 10 zł w gminie Zatory do 134 zł - w Poznaniu, 140 zł w Nowym Targu, 150 zł w Brwinowie.

- Podstawę określenia wysokości opłat stałych stanowiły m. in.:
 - koszty utrzymania przedszkola i wielkość opłat w sąsiednich gminach (Świlcza – 60 zł),
 - koszty realizacji zajęć ponad minimum programowe i możliwości finansowe rodziców (Cegłów – 80 zł za 1 dziecko, za 2 dzieci - 70 zł za każde dziecko, za 3 i więcej dzieci – 60 zł za każde dziecko) ,
 - wynagrodzenie personelu kuchni wraz z pochodnymi, bez kosztów z tytułu opłat za energię, wodę i gaz „, z uwagi na zubożenie rodzin w nowych warunkach ekonomicznych” (Tomice –75 zł za wyżywienie – nie ma opłaty stałej),
 - 17% najniższego wynagrodzenia (Nowy Targ – 140 zł),
 - 50% wydatków bieżących przedszkoli (Brwinów – 150 zł).

3. Podstawą opłaty za wyżywienie był na ogół koszt surowców, tzw. „wsad do kotła” i koszt przygotowania posiłków. Stawka za dzienne wyżywienie wynosiła od 2,50 zł w gminie Chodel do 4,50 zł w Brwinowie.

- W 10 następujących gminach rodzice płacili jedną kwotę (łącznie opłata stała i za wyżywienie): Lubień – 126 zł za 3 posiłki, Zagnańsk - 50 zł, Tomice – 75 zł, Lipce Reymontowskie – 40 zł i 25zł (w dwóch przedszkolach), Opatówek – 7,20 zł za dzień, Czerwonak - 4,50 zł za dzień, Kościan – 45 zł, Świlcza – 60 zł za 9 godzin, 50 zł za 8 i 7 godzin, i 40 zł za 6 godzin, Stąporków – 40 zł powyżej 5 godzin dziennie, Tarczyn – 150 zł za 3 posiłki i powyżej 5 godzin dziennie.

³⁸Przedszkoli publicznych nie prowadziły gminy w: Mniowie, Łososinie Dolnej, Braniewie, Godkowie, Cmolasie, Chmielniku, Zagórz, Kocku, Krzczonowie.

4. W uchwałach 13 gmin³⁹ ustalono niższe opłaty za drugie i kolejne dzieci z jednej rodziny uczęszczające do przedszkola, a w sześciu gminach obniżano opłaty za wyżywienie z powodu nieobecności dzieci w przedszkolu⁴⁰.

5. W związku z trudnościami materialnymi rodziców w 13 gminach (32,5%) gminna pomoc społeczna dofinansowywała opłaty za przedszkola i wyżywienie w oddziałach przedszkolnych w szkołach dzieciom z mniej zamożnych rodzin⁴¹.

- W gminie Zagnańsk w latach 2002 – 2003 podjęto w sumie 56 decyzji w sprawie przyznania rodzicom dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego pomocy w postaci zakupu: pełnego obiadu lub jednego dania, mleka, bułki, kanapki. Wszystkie dzieci ze Szkoły Podstawowej w Szylenach, w tym z oddziału przedszkolnego – w gminie Braniewo – korzystają z bezpłatnego dożywiania, finansowego przez gminę.

6. W 5 gminach opłaty za przedszkola wnoszono z opóźnieniem⁴², natomiast w 4 gminach, mimo monitów, rodzice zalegali z opłatami za przedszkola.

- I tak :
 - w Poznaniu – na dzień 31.12.2002 r. zaległości wynosiły 34.934 zł, na 31.12.2003 r. – 27.125 zł,
 - w Łęcznej – odpowiednio: 25.766 zł i 21.387 zł;
 - w Rykach – 1.990 zł i 13.346 zł,
 - w Czerwonaku – 7.067 zł i 11.338 zł (z powodu zaległości 1.607 zł skierowano sprawę do sądu w stosunku do jednego z rodziców).

7. Z przeprowadzonych badań ankietowych wynikało, że około połowa respondentów uważała, że wielkość opłat za przedszkole wnoszona przez rodziców uniemożliwiała posyłanie dzieci do przedszkola mniej zamożnym rodzicom.

- Szczególnie wysoki procent rodziców prezentujących takie przekonanie pochodziło z gmin: Solec Zdrój (86%), Zagnańsk (61%), Tomice (62%), Stąporków (80%), Myślenice (74%), Korsze (57%), Baranów Sandomierski (72%), Brwinów (73%), Ozorków (66%), Szczytno (57%), Obrzycko (61%).

3.2.4. Finansowanie działalności placówek wychowania przedszkolnego

1. W 2003 r. skontrolowane gminy zrealizowały dochody w wysokości 1.648.534,9 tys. zł (tj. 93,9% planu po zmianach). Był to wzrost w stosunku do dochodów zrealizowanych w roku 2002 o 27.936,7 tys. zł, tj. o 1,7%. Dochody zaplanowane na rok 2004 wynosiły 1.855.021,3 tys. zł i były większe od zrealizowanych w roku 2003 o 206.486,4 tys. zł, tj. o 11,1%.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje celowe z budżetu państwa na realizację oświatowych zadań własnych skontrolowanych gmin (łącznie w dz. 801 i 854) w roku 2003 wyniosły 378.147,4 tys. zł i stanowiły 22,9% zrealizowanych dochodów. W stosunku do roku 2002 r. nastąpił wzrost dochodów z tego tytułu

³⁹ Tomice, Lipce Reymontowskie, Gorzkowice, Miłki, Kościan, Świlcza, Ceglów, Baranów Sandomierski, Łęczna, Nowy Targ, Kamieńsk, Ryki, Poznań

⁴⁰ Solec Zdrój, Tomice, Opatówek, Łęczna, Nowy Targ, Szczytno.

⁴¹ Solec Zdrój, Zagnańsk, Tomice, Chodel, Miłki, Braniewo, Wąchock, Myślenice, Tarczyn, Łęczna, Ryki, Poznań, Ozorków.

⁴² Miłki, Myślenice, Kamieńsk, Szczytno, Obrzycko.

o 24.666,3 tys. zł (tj. o 6,5%). Na rok 2004 zaplanowano je w wysokości 376.747,5 tys. zł, co stanowiło 20,3% zaplanowanych dochodów ogółem.

Udział subwencji oświatowej i dotacji był znacznie zróżnicowany w dochodach poszczególnych rodzajów gmin. I tak w gminach miejskich – w latach 2002, 2003 i 2004 - wynosił odpowiednio: 15,8%, 16,3% i 14,5%, większy był w gminach miejsko – wiejskich: 34,4%, 35,8% i 35,1% i w gminach wiejskich: 35,6%, 40,8% i 33,3%.

W 2003 r. udział subwencji oświatowej i dotacji na zadania oświatowe 40 skontrolowanych gmin wynosił 57,1% (w skrajnych przypadkach w gminie Lesznowola 39,1%, w gminie Czerwonak 40,7%). Powyższy wskaźnik dla 39 gmin (bez Poznania) wynosił w 2003 r. – 69,5%.

2. Wydatki na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w skontrolowanych gminach ogółem oraz w rozbiciu na gminy wiejskie, miejsko – wiejskie oraz miejskie przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7: Wydatki skontrolowanych gmin na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego na tle wydatków oświatowych oraz wydatków tych gmin ogółem.

(w tys. zł)

Wyszczególnienie	2002 r. wykonanie	2003 r. wykonanie	2004 r. projekt
Wydatki – ogółem w 40 gminach	1 653 586,0	1 679 072,8	1 920 136,0
Wydatki oświatowe- (łącznie w dz. 801 i 854)	615 556,2	659 298,9	644 829,4
Wydatki na placówki wychowania przedszkolnego	112 317,3	125 659,2	127 210,3
Gminy wiejskie:			
Wydatki ogółem	305 079,1	287 627,7	411 347,5
Wydatki oświatowe- (łącznie w dz. 801 i 854)	151 962,1	160 706,1	172 306,2
Wydatki na placówki wychowania przedszkolnego	14 275,9	15 886,7	16 236,2
Gminy miejsko – wiejskie:			
Wydatki ogółem	204 524, 9	216 607,5	222 692,8
Wydatki oświatowe- (łącznie w dz. 801 i 854)	102 770,0	109 057,1	105 733,8
Wydatki na placówki wychowania przedszkolnego	12 824,4	13 695,9	18 968,0
Gminy miejskie:			
Wydatki ogółem	1 143 982,0	1 174 837,6	1 286 095,7
Wydatki oświatowe- (łącznie w dz. 801 i 854)	360 824,1	389 535,7	366 789,4
Wydatki na placówki wychowania przedszkolnego	85 217,0	96 076,5	92 006,1

Z powyższej tabeli wynika, że wydatki na placówki wychowania przedszkolnego we wszystkich skontrolowanych gminach stanowiły 18,2% wydatków oświatowych (łącznie w obydwu działach 801 i 854) i 6,8% wydatków gmin ogółem zrealizowanych w 2002 r., w roku 2003 wskaźniki te wyniosły odpowiednio: 19,1% i 7,5% oraz w projekcie budżetu na rok 2004 - 19,7% i 6,6%.

Kwoty wydatków skontrolowanych gmin na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego wzrastały w kolejnych latach objętych kontrolą. Udział ten ilustruje następująca tabela.

Tabela nr 8: *Wskaźniki procentowe udziału wydatków skontrolowanych gmin na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w wydatkach oświatowych i wydatkach ogółem.*

Wyszczególnienie	2002		2003		2004	
	1	2	1	2	1	2
Gminy ogółem	18,2	6,8	19,1	7,5	19,7	6,6
Gminy wiejskie	9,4	4,7	9,9	5,5	9,4	3,9
Gminy miejsko-wiejskie	12,5	6,3	12,5	6,3	17,9	8,5
Gminy miejskie	23,6	7,4	24,7	8,2	25,1	7,2

Objaśnienie: 1 - udział wydatków na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w wydatkach gmin na zadania oświatowe,

2 - udział wydatków na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w wydatkach gmin ogółem.

- Udział wydatków na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w wydatkach ogółem poszczególnych skontrolowanych gmin wynosił - od najniższych w Zatorach (kolejno w latach 2002, 2003 i planach na 2004) 1,7%, 1,4% i 2,9% do najwyższych w Nowym Targu - 15,1%, 15,3% i 15,1%. Niski był również udział tych wydatków w Parzęczewie - 1,4%, 1,2% i 1,3%, ponieważ dzieci z tej gminy uczęszczały do przedszkola finansowanego przez jednostkę wojskową, a gmina finansowała jedynie 2 oddziały przedszkolne w szkołach. Zasięg wychowania w tej gminie wynosił 37,6% w roku 2003/2004. W Zatorach finansowano funkcjonowanie 1 przedszkola i 2 oddziałów przedszkolnych w szkole, zaś wychowaniem przedszkolnym objęto zaledwie 27,2% dzieci w wieku 3 - 6 lat w roku 2003/2004. Natomiast w Nowym Targu było 6 przedszkoli, w tym 2 niepubliczne i 11 oddziałów przedszkolnych, a wskaźnik upowszechniania wychowania przedszkolnego był dwukrotnie wyższy - 57,8%.
- Udział wydatków na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego w wydatkach na zadania oświatowe (łącznie w dz. 801 i 854) skontrolowanych gmin wynosił - od najniższych w Parzęczewie 3,3%, 2,6% i 2,8%, w Godkowie - 3,9%, 4,9% i 5,6% do najwyższych w Ozorkowie - 28,4%, 28,6% i 27,%. W Godkowie wychowanie przedszkolne odbywało się tylko w 3 oddziałach przedszkolnych w 2 szkołach i objęto

nim zaledwie 34,2% dzieci przedszkolnych, natomiast w Ozorkowie wychowanie przedszkolne realizowano w 5 przedszkolach i objęto nim 62,9% dzieci.

3. Udział wydatków na wynagrodzenia pracowników i pochodne w strukturze wydatków bieżących przedszkoli kształtował się od 63,6% w roku 2002 i 59,2% w roku 2003 w gminie Brwinów do ok. 98% w obydwu latach w gminie Wąchock.

W większości skontrolowanych gmin w niewielkim stopniu zaspokajane były potrzeby rzeczowe placówek wychowania przedszkolnego.

- I tak: w Krzczonowie zupełnie zaniechano finansowania zakupów pomocy dydaktycznych i wyposażenia oddziałów przedszkolnych, a niezbędne do prowadzenia zajęć dydaktyczno – wychowawczych pomoce kupowali za własne środki i przygotowywali sami nauczyciele. W niewielkim też stopniu realizowano zakupy pomocy dydaktycznych w gminie Chodel, wydając na ten cel w kontrolowanym okresie zaledwie 558 zł. Pozytywnie wyróżnia się pod tym względem gmina Świlcza, gdzie zrealizowano wszystkie potrzeby zgłaszane przez przedszkola, dotyczące m. in. bieżących napraw, zakupu drobnego sprzętu, modernizacji placu zabaw oraz pozyskania nowych pomieszczeń dla przedszkola.

4. Przeciętny miesięczny koszt pobytu jednego dziecka w przedszkolu samorządowym skontrolowanych gmin w obydwu latach wynosił odpowiednio od 154 zł i 200 zł w gminie Wąchock do 580 zł i 687 zł w gminie Lesznówola.

5. W sześciu spośród jedenastu gmin, w których funkcjonowały przedszkola niepubliczne zaniżane były dotacje, tj. ustalano je poniżej norm określonych w ustawie o systemie oświaty - 75% kosztów wydatków bieżących na jedno dziecko w przedszkolach prowadzonych przez samorząd. Nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły podstawy naliczania dotacji, za którą przyjmowano:

- wydatki z poprzedniego roku budżetowego - w gminie Łososina Dolna,
- wydatki bieżące 4 a nie 5 faktycznie funkcjonujących na terenie gminy przedszkoli publicznych - w gminie Lesznówola,
- 64% wydatków bieżących na jedno dziecko w przedszkolu publicznym – w gminie Kock, zaniżając w 2002 r. tę dotację o 39.127 zł,
- przekazywanie dotacji w kwocie 200 zł na jedno dziecko bez odnoszenia tej kwoty do wydatków bieżących - w gminie Brwinów, co spowodowało zaniżenie tej dotacji o 75.960 zł w roku 2002 i o 95.732 zł w roku 2003,
- wydatki bieżące na jedno dziecko w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, ponieważ w gminie nie było przedszkola – w gminie Zagórz,
- około 22% i 23% wydatków ponoszonych przez gminę na jedno dziecko w przedszkolu publicznym - w gminie Baranów Sandomierski, zaniżając tę dotację o 59.585 zł w roku 2002 i o 66.322 zł w roku 2003.

6. Do placówek wychowania przedszkolnego na terenie 34 gmin (85% ogółu skontrolowanych) uczęszczały dzieci z sąsiednich gmin, jednakże tylko 4 z nich zawarły porozumienia dotyczące refundacji poniesionych kosztów⁴³.

⁴³ Porozumienia zawarły Urzędy Gmin w: Zagnańsku i Braniewie, Urzędy Miast w: Poznaniu i Szczycie.

- Z ustaleń kontroli wynika jednakże, że Urząd Miasta w Szczytnie zawarł porozumienie z Urzędem Gminy Szczytno, ale nie zawarł porozumień z innymi gminami, z których dzieci uczęszczały do placówek wychowania przedszkolnego, co spowodowało, że od 1 września 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. z budżetu miasta poniesiono z tego tytułu wydatki w kwocie 15.633 zł, nie uzyskując ich zwrotu.
- Porozumień o refundacji poniesionych kosztów nie zawarły m. in.:
 - gmina Korsze, co uniemożliwiło uzyskanie od gminy Kętrzyn kwoty 15.147 zł wydatkowanej za pobyt 3 dzieci w roku 2002/2003 i 2 dzieci w roku następnym,
 - gmina Miłki, ponosząc w sumie 13.771 zł w kontrolowanym okresie za pobyt dzieci w przedszkolu z Giżycka i Orzysza,
 - gmina Ryki, co spowodowało utratę 25.218 zł wydanych na pobyt w przedszkolu dzieci z sąsiednich gmin.

7. W dwóch skontrolowanych gminach stwierdzono nieprawidłowości w gospodarce finansowej przedszkoli.

- W gminie Opatówek – kwotę 18.765 zł wydatkowano z naruszeniem prawa, tj. przekroczono planowane na 2002 r. wydatki rzeczowe o kwotę 13.020 zł i jednocześnie zaciągnięto zobowiązania w grupie wydatków rzeczowych w wysokości 5.745 zł oraz uszczuplono dochody o kwotę 5.489 zł z tytułu: wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi za nieprzepracowany czas pracy przez nauczycielkę przedszkola oraz pomniejszania odpłatności odpłatności w związku z nieobecnością dziecka w przedszkolu trwającą dłużej niż trzy dni.
- W gminie Ryki zaniechano działań dotyczących egzekwowania zaległych opłat stałych, co uszczupliło dochody o kwotę 9.195 zł oraz za wyżywienie dzieci – zaległości w kontrolowanym okresie wyniosły 8.667 zł.

W związku z ustaleniami kontroli Wójt gminy Opatówek poinformował NIK w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, że wystąpił do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu z zawiadomieniem o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych przez Dyrektora Zespołu Ekonomiczno – Administracyjnego Szkół w Opatówku poprzez zaniedbanie obowiązków w zakresie nadzoru.

3.2.5. Przygotowanie gmin do wprowadzenia z dniem 1 września 2004 r. obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci w wieku sześciu lat

Wysoki wskaźnik upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci sześciolatków w skontrolowanych gminach (w dwóch kolejnych latach - 95,6% i 96,1%) stanowi dobrą podstawę do podjęcia przez nie nowego zadania, mającego na celu objęcie wszystkich dzieci w tym wieku obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym, tym bardziej, że w przyszłym roku szkolnym będzie o 454 (o 4,4%) sześciolatków mniej w porównaniu do bieżącego roku szkolnego.

Ponadto liczba 6 – latków w skontrolowanych gminach w roku szkolnym 2004/2005 będzie wynosić 9.927 osób, co znaczy, że będzie o 270 mniejsza, niż liczba 6 – latków objętych wychowaniem przedszkolnym w bieżącym roku szkolnym.

Z ustaleń kontroli wynika, że 25 gmin (62,5% ogółu skontrolowanych)⁴⁴ nie podjęło uchwał w sprawie sieci przejętych od państwa w 1992 r. i funkcjonujących na ich terenie placówek wychowania przedszkolnego, wyjaśniając to m. in. następująco:

- Przedmiotowej uchwały nie podejmowano, ponieważ byłaby ona tożsama z podjętą uchwałą w sprawie określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych na terenie gminy Zagnańsk. Obwody te są takie same dla przedszkoli - wyjaśnił Wójt gminy Zagnańsk.
- Wójt gminy Opatówek nie opracował projektu sieci placówek wychowania przedszkolnego, ponieważ uznał, że zadanie to należało do jego byłego zastępcy, który tych czynności nie dokonał, a on z uwagi na zaufanie i długoletnie doświadczenie swojego byłego zastępcy ds. oświaty – uważał, że nie było z tego tytułu uchybienia.

Dopiero w trakcie kontroli część z nich przygotowała projekty uchwał w związku z planowanym od 1 września 2004 r. obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym wszystkich dzieci sześciolletnich. W trakcie kontroli 17 gmin przygotowało projekty uchwał w tej sprawie⁴⁵, 3 rady gmin⁴⁶ uchwały takie już podjęły, pozostałe gminy opracowywały projekty uchwał w sprawie sieci.

Wszystkie skontrolowane gminy ustaliły liczbę dzieci, które 1 września 2004 r. objęte zostaną obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym, będzie to w sumie 9927 sześciolatków, a 24 gminy ustaliły, że spośród 2648 zameldowanych na ich terenie sześciolatków 581 (tj. 21,9%) trzeba będzie dowozić, gdyż ich droga do placówki przekroczy 3 km. Nie będzie też problemów z dowożeniem dzieci, ponieważ część gmin posiada własny transport (np. Solec Zdrój, Krzczonów, Braniewo, Godków, Korsze, Zagórz, Brwinów), inne wybierają firmy przewozowe (np. Cmolas, Tarczyn). Wszystkie gminy przewidziały środki w budżetach na dowożenie dzieci.

Zastrzeżenia budził stan przygotowania do objęcia obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym sześciolatków w 2 gminach, tj. w Myślenicach i Rykach, ale podjęte w trakcie kontroli działania – opracowanie harmonogramu przygotowań, w tym opracowanie projektu uchwały daje podstawy, by sądzić, że gminy te przygotowują się właściwie i na czas do realizacji tego zadania.

3.2.6. Nadzór gmin nad działalnością przedszkoli w zakresie spraw finansowych i administracyjnych

Stwierdzono niezadowalający nadzór gmin nad działalnością placówek wychowania przedszkolnego w zakresie spraw finansowych i administracyjnych. Jedynie w 8 (20%) spośród 40 skontrolowanych gmin pozytywnie można ocenić

⁴⁴ Solec Zdrój, Zagnańsk, Łososina Dolna, Lipce Reymontowskie, Gorzkowice, Krzczonów, Chodel, Opatówek, Czerwonak, Kościan, Cmolas, Świlcza, Chmielnik, Ceglów, Zatory, Wąchock, Myślenice, Kock, Łączna, Korsze, Baranów Sandomierski, Brwinów, Ozorków, Kamieńsk, Szczytno.

⁴⁵ Solec Zdrój, Mniów, Tomice, Lipce Reymontowskie, Gorzkowice, Krzczonów, Miłki, Świlcza, Stąporków, Korsze, Zagórz, Baranów Sandomierski, Brwinów, Tarczyn, Łączna, Ozorków, Kamieńsk,

⁴⁶ Zagnańsk, Lubień, Nowy Targ.

sprawowany przez nie nadzór w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, tj. w gminach tych określono zasady nadzoru, zaplanowano i przeprowadzono kontrole w zakresie prawidłowości wydatkowania środków budżetowych, bhp, gospodarowania mieniem i organizacji placówek. Pozytywnie – w zakresie sprawowanego nadzoru - ocenić można gminy: Lubień, Parzęczew, Lipce Reymontowskie, Gorzkowice, Lesznówola, Nowy Targ, Ozorków i Poznań.

W pozostałych gminach sprawowany nadzór ograniczał się do zatwierdzania arkuszy organizacji placówek oświatowych (stwierdzono jednakże przypadki niezatwierdzenia arkuszy w Krzczonowie), w części gmin ustalono zasady nadzoru, ale nie w pełni je realizowano (np. w gminach: Chodel, Myślenice, Tarczyn, Szczytno), stwierdzono również przeprowadzanie wizytacji i przeglądów, ale ich nie dokumentowano (np. gmina Solec Zdrój).

3.2.7. Współdziałanie gmin z organami sprawującymi nadzór pedagogiczny nad placówkami wychowania przedszkolnego

Wszystkie skontrolowane gminy przed zatwierdzeniem przekazywały arkusze organizacji placówek wychowania przedszkolnego do zaopiniowania właściwemu kuratorowi oświaty, jednakże dla 14 z nich (35% ogółu)⁴⁷ była to jedyna forma współpracy z kuratorium.

Stwierdzono ponadto nieprawidłowości w zakresie zatwierdzania arkuszy organizacji, a mianowicie:

- nieuwzględnianie przy zatwierdzeniu arkuszy organizacji placówek wychowania przedszkolnego negatywnych uwag kuratorów, dotyczących przekroczenia limitu dzieci w oddziałach, przeznaczenia mniej niż 5 godzin dziennie na realizację podstawy programowej oraz łączenie zajęć grupy „O” z klasą I - przez gminy: Tomice, Cmolas, Chmielnik, Brwinów i Cegłów, co w konsekwencji spowodowało, że w gminach tych organizacja wychowania przedszkolnego nie odpowiadała normom ustalonym w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutow;
- nieprzekazanie przez gminę Obrzycko do zaopiniowania uchwały w sprawie włączenia przedszkola do zespołu szkół;
- stwierdzono też przypadki pozytywnej opinii właściwego kuratora oświaty odnośnie arkuszy organizacji placówek, mimo występujących w nich niezgodności z normami, w tym m. in. podstawa programowa poniżej 5 godzin dziennie oraz przekroczenie limitu dzieci w grupie, co miało miejsce w gminach: Zagórz, Stąporków, Mniów, Lesznówola.

Mierzenie jakości pracy przedszkoli i sporządzanie raportów miało miejsce w 10 gminach (25% skontrolowanych): Lubień, Miłki, Opatówek, Świlcza, Nowy Targ, Ozorków, Ryki, Szczytno, Poznań, Obrzycko.

- Przykładowo we wnioskach i zaleceniach zawartych w raporcie dot. Przedszkola Nr 5 w Nowym Targu podano:

⁴⁷ Mniów, Parzęczew, Lipce Reymontowskie, Gorzkowice, Chodel, Godków, Kościan, Chmielnik, Zatory, Czerwonak, Stąporków, Zagórz, Łączna, Kamieńsk

- zwiększyć obsadę pracowników techniczno – obsługowych,
- zwiększyć motywację u nauczycieli do ubiegania się o kolejny stopień awansu zawodowego,
- doposażyć przedszkole w atrakcyjniejsze pomoce naukowe,
- podjąć starania celem zorganizowania osobnego pomieszczenia na stołówkę dla dzieci.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Cele, tematyka i metodyka kontroli zostały określone na podstawie analizy informacji dotyczących zagadnień związanych z tematem kontroli, a głównymi źródłami tych informacji były:

- stan prawny w zakresie kontrolowanej działalności (z uwzględnieniem zmian),
- dokumenty Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu,
- dokumenty z posiedzeń Sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży,
- wyniki wcześniejszych kontroli NIK⁴⁸,
- książki i artykuły prasowe dotyczące wychowania przedszkolnego.

Kontrola poprzedzona została 2 kontrolami rozpoznawczymi, przeprowadzonymi - w drugim kwartale 2003 r. - w Urzędzie Gminy Pomiechówek i w Urzędzie Miejskim w Nowym Dworze Mazowieckim.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W związku z przeprowadzoną kontrolą zasięgnięto informacji w trybie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK w 142 jednostkach niekontrolowanych, głównie w przedszkolach i szkołach prowadzących oddziały przedszkolne. Informacje te dotyczyły spraw związanych z organizacją tych placówek, w tym m. in. liczby dzieci w oddziałach, czasu przeznaczonego na realizację podstawy programowej, zasad rekrutacji oraz przeprowadzone zostały anonimowe badania ankietowe wśród rodziców dzieci uczęszczających do przedszkoli. Zasięgnięto też informacji w kuratoriach odnośnie współpracy z gminami w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego nad placówkami wychowania przedszkolnego.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w 40 protokołach kontroli, które przyjęte zostały bez zastrzeżeń. W 6 spośród 40 kontrolowanych gmin zorganizowano narady pokontrolne, podczas których omówione zostały nieprawidłowości i wnioski wynikające z kontroli.

Wyniki kontroli przedstawione zostały w 40 wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do skontrolowanych jednostek oraz 2 wystąpieniach skierowanych do kuratorów oświaty. Żaden z adresatów nie zgłosił zastrzeżeń do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach.

Kontrola ujawniła – w jednej gminie - fakty uzasadniające podejrzenie popełnienia przestępstwa, polegające na poświadczeniu nieprawdy w piśmie przez wójta gminy, co stanowiło naruszenie art. 271 § 1 Kodeksu karnego. Najwyższa Izba

⁴⁸ Kontrola (P/98/242) dotycząca realizacji zadań własnych gmin w zakresie prowadzenia przedszkoli w latach 1997 – 1998 oraz 2 kontrole skargowe dotyczące organizacji i finansowania przedszkoli niepublicznych przez Urząd Miasta Stołecznego Warszawy (S/02/015) i Urząd Miejski w Łebie (S/03/011).

Kontroli działając na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy o NIK zawiadomiła o tym zdarzeniu właściwą miejscowo prokuraturę.

W wystąpieniach pokontrolnych do wójtów i burmistrzów skontrolowanych gmin sformułowano w sumie 113 wniosków pokontrolnych. We wnioskach tych postulowano m. in.:

- opracowanie i przedłożenie projektu uchwały w sprawie sieci placówek wychowania przedszkolnego,
- dostosowanie statutów przedszkoli publicznych do wymogów ramowego statutu przedszkola publicznego,
- aktualizację statutów szkół poprzez uwzględnienie faktycznie funkcjonujących w nich oddziałów przedszkolnych,
- zapewnienie realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego w wymiarze nie niższym, niż 5 godzin dziennie (25 godzin tygodniowo),
- zapewnienie dzieciom z terenu gminy możliwości korzystania z bezpłatnej 5 – godzinnej podstawy programowej,
- stworzenie warunków umożliwiających respektowanie normy 25 dzieci w oddziale przedszkolnym,
- uregulowanie zasad korzystania z placówek wychowania przedszkolnego przez dzieci spoza terenu gminy poprzez zawarcie stosownych porozumień z gminami, z których pochodzą dzieci,
- wykorzystanie w większym stopniu posiadanych przez gminę uprawnień do nadzoru w zakresie spraw finansowych i administracyjnych,
- objęcie wychowaniem przedszkolnym wszystkich dzieci zameldowanych na terenie gminy i zgłaszanych do placówek wychowania przedszkolnego,
- zapewnienie dotacji dla niepublicznych przedszkoli w wysokości nie niższej niż 75% - dla każdego ucznia - wydatków bieżących ponoszonych na każdego ucznia w przedszkolach publicznych oraz określenie zasad udzielania dotacji dla tych przedszkoli.

W wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do Kuratorów Oświaty (Mazowieckiego i Świętokrzyskiego) sformułowano w sumie 5 wniosków, w których zalecono:

- wzmoczenie nadzoru nad wizytatorami opiniującymi arkusze organizacji nadzorowanych placówek,
- rozważenie zasadności opiniowania istotnych zmian w organizacji placówek wychowania przedszkolnego w danym roku szkolnym,
- w czasie wizytacji placówek oświatowych prowadzących wychowanie przedszkolne, sprawdzanie także ich statutów z punktu widzenia zgodności z obowiązującymi przepisami,
- ocenianie zgodności wymiaru godzin czasu pracy oddziałów przedszkolnych z obowiązującymi przepisami w opiniowanych arkuszach organizacyjnych

nadzorowanych placówek oświatowych realizujących program wychowania przedszkolnego,

- współdziałanie z organami jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i realizowaniu lokalnej polityki oświatowej w zakresie edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3 – 5 lat.

W odpowiedziach na wystąpienia pokontrolne kierownicy skontrolowanych gmin poinformowali NIK, że podjęte zostały działania mające na celu m. in.:

- opracowanie projektów uchwał w sprawie sieci placówek wychowania przedszkolnego,
- nieprzekraczanie określonej przepisami liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych oraz realizację podstawy programowej w wymiarze 25 godzin tygodniowo, co będzie zgodne z ramowym statutem przedszkoli publicznych,
- ustalenie - uchwałą rady gminy - opłaty stałej za świadczenia w przedszkolu,
- przygotowanie projektów porozumień z innymi gminami w sprawie refundacji poniesionych kosztów za dzieci z nich pochodzące i uczęszczające do przedszkoli w danej gminie,
- ustalaniu dotacji dla przedszkoli niepublicznych w wysokości określonej w art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty,
- opracowanie i zatwierdzenie planu w zakresie kontroli finansowej i administracyjnej w gminnych placówkach oświatowych,
- stworzenie warunków umożliwiających przyjęcie do placówek wychowania przedszkolnego wszystkich zgłoszonych dzieci,
- aktywizację lokalnego środowiska na rzecz edukacji przedszkolnej dzieci, w tym przedstawienie na zebraniach wiejskich znaczenia tej edukacji dla rozwoju dziecka oraz pokazanie rodzicom przedszkola wraz z placem zabaw.

Świętokrzyski Kurator Oświaty w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne poinformował NIK, że Kuratorium Oświaty w Kielcach opracowało dokument pt. „Procedura sporządzania, opiniowania i zatwierdzania projektów organizacyjnych szkół i placówek”, w którym zwrócono uwagę na rygorystyczne przestrzeganie przepisów dotyczących m. in. czasu przeznaczonego na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, również w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, nie krótszego niż 5 godzin dziennie bez religii i zajęć dodatkowych. Ponadto zapewnił, że statuty przedszkoli z terenu skontrolowanych gmin poddane zostaną wnikliwej analizie przez pracowników nadzoru pedagogicznego pod względem ich zgodności z wymogami rozporządzenia w sprawie ramowych statutow.

Do dnia 22 czerwca br. adresaci wystąpień pokontrolnych poinformowali NIK, że spośród 118 wniosków zrealizowano 82, dalszych 16 jest w trakcie realizacji oraz nie zrealizowano 20 wniosków.

Wykaz skontrolowanych jednostek

Lp.	Skontrolowane jednostki	Miejscowość	Województwo Delegatura NIK w:
1.	Urząd Gminy	Solec	świętokrzyskie - Kielcach
2.	Urząd Gminy	Mniów	
3.	Urząd Miasta i Gminy	Wąchock	
4.	Urząd Miasta i Gminy	Stąporków	
5.	Urząd Gminy	Zagnańsk	
6.	Urząd Miasta	Nowy Targ	małopolskie - Krakowie
7.	Urząd Gminy	Łososina Dolna	
8.	Urząd Gminy	Lubień	
9.	Urząd Miasta i Gminy	Myślenice	
10.	Urząd Gminy	Tomice	
11.	Urząd Gminy	Parzęczew	łódzkie - Łodzi
12.	Urząd Miasta	Ozorków	
13.	Urząd Gminy	Lipce Reymontowskie	
14.	Urząd Gminy	Gorzkowice	
15.	Urząd Miasta	Kamieńsk	
16.	Urząd Miasta	Ryki	lubelskie - Lublinie
17.	Urząd Gminy	Krzczonów	
18.	Urząd Miasta i Gminy	Kock	
19.	Urząd Gminy	Chodel	
20.	Urząd Miasta i Gminy	Łęczna	
21.	Urząd Miasta	Szczytno	warmińsko - mazurskie - Olsztynie
22.	Urząd Miasta i Gminy	Korsze	
23.	Urząd Gminy	Miłki	
24.	Urząd Gminy	Braniewo	
25.	Urząd Gminy	Godkowo	
26.	Urząd Miasta	Poznań	wielkopolskie - Poznaniu
27.	Urząd Miasta	Obrzycko	
28.	Urząd Gminy	Opatówek	
29.	Urząd Gminy	Czerwonak	
30.	Urząd Gminy	Kościan	
31.	Urząd Gminy	Cmolas	podkarpackie - Rzeszowie
32.	Urząd Miasta i Gminy	Zagórz	
33.	Urząd Gminy	Świlcza	
34.	Urząd Gminy	Chmielnik	

35.	Urząd Miasta i Gminy	Baranów Sandomierski	
36.	Urząd Miasta i Gminy	Brwinów	mazowieckie - Warszawie
37.	Urząd Gminy	Cegłów	
38.	Urząd Gminy	Lesznowola	
39.	Urząd Gminy	Zatory	
40.	Urząd Gminy	Tarczyn	

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 40 skontrolowanych gmin
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003			Rok szkolny 2003/2004		
	Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:		Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:	
		na pobyt stały	na pobyt czasowy		na pobyt stały	na pobyt czasowy
w wieku 3 lat	9 651	9 483	168	9 736	9 552	184
w wieku 4 lat	10 045	9 843	202	9 711	9 530	181
w wieku 5 lat	10 403	10 220	183	9 927	9 742	185
w wieku 6 lat	10 534	10 381	153	10 381	10 211	170
Razem:	40 633	39 927	706	39 755	39 035	720

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 24 gmin wiejskich
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003			Rok szkolny 2003/2004		
	Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:		Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:	
		na pobyt stały	na pobyt czasowy		na pobyt stały	na pobyt czasowy
w wieku 3 lat	2 513	2 480	33	2 504	2 467	37
w wieku 4 lat	2 549	2 507	42	2 543	2 506	37
w wieku 5 lat	2 734	2 698	36	2 538	2 496	42
w wieku 6 lat	2 724	2 685	39	2 771	2 729	42
Razem:	10 520	10 370	150	10 356	10 198	158

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 9 gmin miejsko - wiejskich
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003			Rok szkolny 2003/2004		
	Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:		Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:	
		na pobyt stały	na pobyt czasowy		na pobyt stały	na pobyt czasowy
w wieku 3 lat	1 625	1 610	15	1 618	1 597	21
w wieku 4 lat	1 723	1 697	26	1 628	1 611	17
w wieku 5 lat	1 773	1 753	20	1 720	1 703	17
w wieku 6 lat	1 899	1 875	24	1 812	1 791	21
Razem:	7 020	6 935	85	6 778	6 702	76

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 7 gmin miejskich
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003			Rok szkolny 2003/2004		
	Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:		Ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego:	
		na pobyt stały	na pobyt czasowy		na pobyt stały	na pobyt czasowy
w wieku 3 lat	5 513	5 393	120	5 614	5 488	126
w wieku 4 lat	5 773	5 639	134	5 540	5 413	127
w wieku 5 lat	5 896	5 769	127	5 669	5 543	126
w wieku 6 lat	5 911	5 821	90	5 798	5 691	107
Razem:	23 093	22 622	471	22 621	22 135	486

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 40 skontrolowanych gmin w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003				Rok szkolny 2003/2004			
	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy
		w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych			w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	
w wieku poniżej 3 lat	127	127	0	5	156	156	0	7
w wieku 3 lat	3 619	3 616	3	52	3 766	3 755	11	89
w wieku 4 lat	4 661	4 643	18	56	4 763	4 742	21	98
w wieku 5 lat	5 452	5 234	218	91	5 727	5 460	267	131
w wieku 6 lat	10 309	7 070	3 239	313	10 197	6 235	3 962	286
w wieku powyżej 6 lat	143	118	25	7	134	105	29	8
Razem:	24 311	20 808	3 503	524	24 743	20 453	4 290	619

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 24 gmin wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003				Rok szkolny 2003/2004			
	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy
		w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych			w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	
w wieku poniżej 3 lat	52	52	0	3	80	80	0	4
w wieku 3 lat	320	317	3	27	355	347	8	34
w wieku 4 lat	512	498	14	23	521	501	20	36
w wieku 5 lat	767	633	134	39	831	672	159	33
w wieku 6 lat	2 669	1 070	1 599	181	2 631	1 045	1 586	139
w wieku powyżej 6 lat	16	10	6	1	26	12	14	1
Razem:	4 336	2 580	1 756	274	4 444	2 657	1 787	247

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 9 gmin miejsko - wiejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003				Rok szkolny 2003/2004			
	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy
		w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych			w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	
w wieku poniżej 3 lat	29	29	0	0	32	32	0	0
w wieku 3 lat	356	356	0	4	364	361	3	9
w wieku 4 lat	494	490	4	7	520	519	1	7
w wieku 5 lat	692	625	67	14	728	658	70	19
w wieku 6 lat	1 852	1 258	594	37	1 727	1 196	531	33
w wieku powyżej 6 lat	26	15	11	0	20	12	8	1
Razem:	3 449	2 773	676	62	3 391	2 778	613	69

Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na terenie 7 gmin miejskich w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2002/2003				Rok szkolny 2003/2004			
	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy	Ogółem liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	z tego:		w liczbie ogółem dzieci spoza terenu gminy
		w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych			w przedszkolach	w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	
w wieku poniżej 3 lat	46	46	0	2	44	44	0	3
w wieku 3 lat	2 943	2 943	0	21	3 047	3 047	0	46
w wieku 4 lat	3 655	3 655	0	26	3 722	3 722	0	55
w wieku 5 lat	3 993	3 976	17	38	4 168	4 130	38	79
w wieku 6 lat	5 788	4 742	1 046	95	5 839	3 994	1 845	114
w wieku powyżej 6 lat	101	93	8	6	88	81	7	6
Razem:	16 526	15 455	1 071	188	16 908	15 018	1 890	303

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 40 skontrolowanych gmin oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	rok szkolny 2002/2003			rok szkolny 2003/2004		
	ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	ogółem liczba dzieci zameldowanych na terenie gminy	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w wieku 3 lat	9 651	3 571	37.00	9 736	3 684	37.84
w wieku 4 lat	10 045	4 612	45.91	9 711	4 676	48.15
w wieku 5 lat	10 403	5 380	51.72	9 927	5 608	56.49
w wieku 6 lat	10 534	10 075	95.64	10 381	9 979	96.13
Razem:	40 633	23 638	58.17	39 755	23 947	60.24

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 24 gmin wiejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	rok szkolny 2002/2003			rok szkolny 2003/2004		
	ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	ogółem liczba dzieci zameldowanych na terenie gminy	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w wieku 3 lat	2 513	299	11.90	2 504	328	13.10
w wieku 4 lat	2 549	496	19.46	2 543	496	19.50
w wieku 5 lat	2 734	744	27.21	2 538	806	31.76
w wieku 6 lat	2 724	2 557	93.87	2 771	2 556	92.24
Razem:	10 520	4 096	38.94	10 356	4 186	40.42

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 9 gmin miejsko - wiejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	rok szkolny 2002/2003			rok szkolny 2003/2004		
	ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	ogółem liczba dzieci zameldowanych na terenie gminy	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w wieku 3 lat	1 625	350	21.54	1 618	355	21.94
w wieku 4 lat	1 723	487	28.26	1 628	513	31.51
w wieku 5 lat	1 773	681	38.41	1 720	712	41.40
w wieku 6 lat	1 899	1 824	96.05	1 812	1 698	93.71
Razem:	7 020	3 342	47.61	6 778	3 278	48.36

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Liczba dzieci w wieku 3 – 6 lat zameldowanych na terenie 7 gmin miejskich oraz procent dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w latach szkolnych 2002/2003 i 2003/2004.**

Wyszczególnienie	rok szkolny 2002/2003			rok szkolny 2003/2004		
	ogółem liczba zameldowanych dzieci	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	ogółem liczba dzieci zameldowanych na terenie gminy	z tego liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
w wieku 3 lat	5 513	2 922	53.00	5 614	3 001	53.46
w wieku 4 lat	5 773	3 629	62.86	5 540	3 667	66.19
w wieku 5 lat	5 896	3 955	67.08	5 669	4 090	72.15
w wieku 6 lat	5 911	5 694	96.33	5 798	5 725	98.74
Razem:	23 093	16 200	70.15	22 621	16 483	72.87

Uwaga:

- w roku szkolnym 2002/2003 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1996 – 1999
- w roku szkolnym 2003/2004 – wychowaniem przedszkolnym powinny być objęte dzieci urodzone w latach 1997 – 2000

**Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 40 skontrolowanych gmin
w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r. (w zł)**

Wyszczególnienie	2002 r.			2003 r.				2004 r.
	plan (po zmianach do końca roku)	wykonanie	% wykonania (3:2)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...	po zmianach (do końca roku)	wykonanie	% wykonania (7:6)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Dochody - ogółem w tym:	1 701 065 203	1 620 598 214	95.27	1 740 780 212	1 754 771 050	1 648 534 936	93.95	1 855 021 317
1) część oświatowa subwencji ogólnej dla j.s.t. (dz.758 rozdz. 75801)	343 199 773	343 199 773	100.00	369 357 930	374 214 964	374 223 911	100.00	375 513 382
2) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację oświatowych zadań własnych gminy (łącznie w dz. 801 i 854)	10 357 116	10 281 341	99.27	1 972 873	3 924 913	3 923 499	99.96	1 234 108
3) wpływy z usług edukacyjnych (łącznie z w dz.801 i 854)	45 742 387	44 459 646	97.20	35 055 247	37 958 437	36 808 310	96.97	35 466 143
2. Wydatki - ogółem w tym:	1 768 141 423	1 653 585 996	93.52	1 734 390 235	1 799 968 343	1 679 072 831	93.28	1 920 136 043
1) oświata i wychowanie (dz.801) w tym:	504 230 795	489 963 227	97.17	520 676 478	534 807 908	519 323 954	97.10	619 581 022
- oddziały przedszkolne przy szkolach podstaw. (rozdz. 80104 - do 21.04.2003 r.)	9 094 593	8 787 719	96.63	9 867 775	8 502 963	8 206 493	96.51	16 782 343
- przedszkola (rozdz.80104 - od 22.04.2003 r.)	585 821	490 345	83.70	769 555	2 551 636	2 235 933	87.63	105 010 958
- przedszkola specjalne (rozdz.80105 - od 22.04.2003 r.)	0	0		0	0	0		3 098 869
- dowożenie uczniów do szkół (rozdz. 80113)	7 869 776	7 194 707	91.42	7 508 094	8 115 581	7 277 548	89.67	8 176 620
2) edukacyjna opieka wychowawcza (dz.854) w tym:	134 607 945	125 592 966	93.30	141 442 840	141 743 987	139 974 976	98.75	25 248 390
- przedszkola (rozdz.85404 - do 31.12.2003 r.)	107 521 646	99 731 996	92.76	111 556 596	111 879 062	110 915 941	99.14	1 355 888
- przedszkola specjalne (rozdz.85405 - do 31.12.2003 r.)	2 606 709	2 519 853	96.67	3 525 454	3 461 759	3 431 865	99.14	0
-przedszkola niepubliczne (rozdz.85495)	829 728	787 391	94.90	988 159	988 159	868 934	87.93	962 233

**Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 24 gmin wiejskich
w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r. (w zł)**

Wyszczególnienie	2002 r.			2003 r.				2004 r.
	plan (po zmianach do końca roku)	wykonanie	% wykonania (3:2)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...	po zmianach (do końca roku)	wykonanie	% wykonania (7:6)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Dochody - ogółem								
w tym:	304 359 160	297 133 949	97.63	319 478 523	321 945 853	278 788 626	86.59	345 563 750
1) część oświatowa subwencji ogólnej dla j.s.t. (dz.758 rozdz. 75801)	102 994 307	102 994 307	100.00	111 197 001	112 570 839	112 579 840	100.01	113 812 584
2) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację oświatowych zadań własnych gminy (łącznie w dz. 801 i 854)	2 923 270	2 880 201	98.53	369 838	1 063 992	1 062 578	99.87	1 234 108
3) wpływy z usług edukacyjnych (łącznie z w dz.801 i 854)	2 225 869	2 089 898	93.89	2 661 934	2 522 270	2 303 928	91.34	1 907 203
2. Wydatki - ogółem								
w tym:	326 020 350	305 079 103	93.58	334 413 213	343 512 755	287 627 727	83.73	411 347 520
1) oświata i wychowanie (dz.801) w tym:	145 290 628	139 654 784	96.12	149 419 315	154 971 593	147 206 499	94.99	168 111 203
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstaw. (rozdz. 80104 - do 21.04.2003 r.)	5 504 973	5 341 968	97.04	6 050 475	5 146 508	4 946 706	96.12	2 646 314
- przedszkola (rozdz.80104 - od 22.04.2003 r.)	0	0		112 016	1 078 812	983 480	91.16	13 394 249
- przedszkola specjalne (rozdz.80105 - od 22.04.2003 r.)	0	0		0	0	0		0
- dowożenie uczniów do szkół (rozdz. 80113)	4 549 597	4 159 565	91.43	4 543 813	5 054 836	4 393 059	86.91	5 333 486
2) edukacyjna opieka wychowawcza (dz.854) w tym:	13 068 597	12 307 330	94.17	14 751 413	14 092 358	13 499 577	95.79	4 194 957
- przedszkola (rozdz.85404 - do 31.12.2003 r.)	9 392 596	8 866 575	94.40	10 450 035	10 214 288	9 887 017	96.80	117 500
- przedszkola specjalne (rozdz.85405 - do 31.12.2003 r.)	0	0		0	0	0		0
-przedszkola niepubliczne (rozdz.85495)	67 399	67 399	100.00	69 975	69 975	69 508	99.33	78 141

**Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 9 gmin miejsko - wiejskich
w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r. (w zł)**

Wyszczególnienie	2002 r.			2003 r.				2004 r.
	plan (po zmianach do końca roku)	wykonanie	% wykonania (3:2)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...	po zmianach (do końca roku)	wykonanie	% wykonania (7:6)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Dochody - ogółem								
w tym:	209 814 044	206 055 568	98.21	206 435 839	212 325 249	209 821 919	98.82	210 753 408
1) część oświatowa subwencji ogólnej dla j.s.t. (dz.758 rozdz. 75801)	68 995 322	68 995 322	100.00	74 119 165	74 290 877	74 290 877	100.00	74 023 394
2) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację oświatowych zadań własnych gminy (łącznie w dz. 801 i 854)	1 823 721	1 823 716	100.00	291 828	793 010	793 010	100.00	0
3) wpływy z usług edukacyjnych (łącznie z w dz.801 i 854)	1 782 118	1 721 876	96.62	1 831 066	1 786 391	1 815 925	101.65	2 905 249
2. Wydatki - ogółem								
w tym:	218 231 495	204 524 942	93.72	213 041 158	230 761 550	216 607 504	93.87	222 692 807
1) oświata i wychowanie (dz.801) w tym:	91 549 533	88 678 512	96.86	94 456 767	97 333 654	93 674 878	96.24	101 528 774
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstaw. (rozdz. 80104 - do 21.04.2003 r.)	1 396 603	1 362 949	97.59	1 493 070	822 838	799 515	97.17	5 120 514
- przedszkola (rozdz.80104 - od 22.04.2003 r.)	585 821	490 345	83.70	657 539	1 403 205	1 184 832	84.44	12 479 104
- przedszkola specjalne (rozdz.80105 - od 22.04.2003 r.)	0	0		0	0	0		0
- dowożenie uczniów do szkół (rozdz. 80113)	2 270 864	2 049 749	90.26	1 921 469	1 907 256	1 753 447	91.94	1 831 506
2) edukacyjna opieka wychowawcza (dz.854) w tym:	14 416 444	14 091 483	97.75	15 384 416	15 688 197	15 382 235	98.05	4 205 060
- przedszkola (rozdz.85404 - do 31.12.2003 r.)	11 050 771	10 868 575	98.35	11 738 470	11 795 930	11 615 006	98.47	1 238 388
- przedszkola specjalne (rozdz.85405 - do 31.12.2003 r.)	0	0		0	0	0		0
-przedszkola niepubliczne (rozdz.85495)	117 353	102 500	87.34	118 000	118 000	96 560	81.83	130 000

**Wybrane informacje o dochodach i wydatkach 7 gmin miejskich
w latach 2002 i 2003 oraz projekt budżetu na 2004 r. (w zł)**

Wyszczególnienie	2002 r.			2003 r.				2004 r.
	plan (po zmianach do końca roku)	wykonanie	% wykonania (3:2)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...	po zmianach (do końca roku)	wykonanie	% wykonania (7:6)	plan wg uchwały Rady Gminy z dnia...
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Dochody - ogółem								
w tym:	1 186 891 999	1 117 408 697	94.15	1 214 865 850	1 220 499 948	1 159 924 391	95.04	1 298 704 159
1) część oświatowa subwencji ogólnej dla j.s.t. (dz.758 rozdz. 75801)	171 210 144	171 210 144	100.00	184 041 764	187 353 248	187 353 194	100.00	187 677 404
2) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację oświatowych zadań własnych gminy (łącznie w dz. 801 i 854)	5 610 125	5 577 424	99.42	1 311 207	2 067 911	2 067 911	100.00	0
3) wpływy z usług edukacyjnych (łącznie z w dz.801 i 854)	41 734 400	40 647 872	97.40	30 562 247	33 649 776	32 688 457	97.14	30 653 691
2. Wydatki - ogółem								
w tym:	1 223 889 578	1 143 981 951	93.47	1 186 935 864	1 225 694 038	1 174 837 600	95.85	1 286 095 716
1) oświata i wychowanie (dz.801) w tym:	267 390 634	261 629 931	97.85	276 800 396	282 502 661	278 442 577	98.56	349 941 045
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstaw. (rozdz. 80104 - do 21.04.2003 r.)	2 193 017	2 082 802	94.97	2 324 230	2 533 617	2 460 272	97.11	9 015 515
- przedszkola (rozdz.80104 - od 22.04.2003 r.)	0	0		0	69 619	67 621	97.13	79 137 605
- przedszkola specjalne (rozdz.80105 - od 22.04.2003 r.)	0	0		0	0	0		3 098 869
- dowożenie uczniów do szkół (rozdz. 80113)	1 049 315	985 393	93.91	1 042 812	1 153 489	1 131 042	98.05	1 011 628
2) edukacyjna opieka wychowawcza (dz.854) w tym:	107 122 904	99 194 153	92.60	111 307 011	111 963 432	111 093 164	99.22	16 848 373
- przedszkola (rozdz.85404 - do 31.12.2003 r.)	87 078 279	79 996 846	91.87	89 368 091	89 868 844	89 413 918	99.49	0
- przedszkola specjalne (rozdz.85405 - do 31.12.2003 r.)	2 606 709	2 519 853	96.67	3 525 454	3 461 759	3 431 865	99.14	0
-przedszkola niepubliczne (rozdz.85495)	644 976	617 492	95.74	800 184	800 184	702 866	87.84	754 092

Wykaz ważniejszych normatywnych aktów prawnych

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, ost. zm. z 2004 r. Dz. U. Nr 99, poz. 1001).
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003 (Dz. U. nr 150, poz. 983 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2003 r. Nr 203, poz. 1966) – obowiązuje od 1 stycznia 2004 r.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458) i z dnia 6 listopada 2003 r. (Dz. U. Nr 210, poz. 2041).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych przedszkoli i szkół oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 97, poz. 1054 ze zm.).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 sierpnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz (Dz. U. Nr 67, poz. 759), obowiązujące do dnia 31 sierpnia 2004 r., uchylone przez rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2004 r. w ww. sprawie (Dz. U. Nr 89, poz. 845), które będzie obowiązywać od dnia 1 września 2004 r.
10. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek

budżetowych oraz szczegółowych zasad i terminów rocznych rozliczeń i wpłat do budżetu przez zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych(Dz. U. Nr 122, poz. 1333).

11. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2000r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 59, poz. 688 ze zm.), obowiązujące do dnia 21 kwietnia 2003 r.
12. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów (Dz. U. Nr 68, poz. 634 ze zm.), obowiązujące od dnia 22 kwietnia 2003 r.
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie zasad podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2003 (Dz. U. Nr 234, poz. 1966).

Załącznik nr 19

Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent RP
2. Marszałek Sejmu
3. Marszałek Senatu
4. Prezes Rady Ministrów
5. Wiceprezesi Rady Ministrów (3)
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Rzecznik Praw Dziecka
8. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
9. Minister Edukacji Narodowej i Sportu
10. Minister Finansów
11. Minister Sprawiedliwości
12. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
13. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu RP
14. Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych Sejmu RP
15. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
16. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
17. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu RP
18. Komisja Edukacji, Nauki i Sportu Senatu RP